Брана Филиповић

САВО, ВОДО...

Кад полете Јеличићи

Шабац
2022.

САВО, ВОДО...
КАД ПОЛЕТЕ ЈЕЛИЧИЋИ

Издавач
Пливачки клуб „ТРКА МИРА” Шабац

Уредник:
Добрила Филиповић, професор

Рецензенти:
Новица Прстојевић

Редактор:
Сања Радичевић Јеличић

Лектор:
Томислав Јеротић

Стихови:
Брана Филиповић

Прелом:
Александар Живуловић

Штампа:

Шабац, 2003 - 2022.

Уводна реч

ВИШЕ ОД СПОРТА

Ова књига је посвећена Љубомиру Љуби Јеличићу и његовој породици (супрузи, син и кћер, унуци, и сви остали су спортисти или привржени спорту, и зато се сврставају међу најуспешније спортске породице у Србији).

Назив књиге „Саво,водо...Кад полете Јеличићи" одсликава ентузијазам и надахнуће и Јеличића моторнаутичара (њихов "лет" површином воде је запањујуће инспиративан) и пливача, па кошаркаша, одбојкаша, рукометаша, боксера, фудбалера.

Јеличићи, они су наши другари и шабачки познаници,пријатељи,сугрђани, људи с пуно снаге и воље, храбрости и такмичарског духа.

И завичајна река Сава, и њихова и наша је пријатељица: она, која је најближа тајанственом диву - Дунаву, чаробница, тиха у легенди, бурна у историји, најразбуђенија у Србији...

И њу, као такву, покушао је, и фото заљубљеник, Љуба Јеличић да дочера својим снимцима и приближи је и нама у Србији и васколиком свету. Зато се, заједно са породичним фотографијама главног јунака, нашла повећа прегршт и осталих илустрација. Уколико се постигло да бар једна завреди старо правило и замени више од хиљаду речи, успело се још како.

Сем стихова о Шапцу и реци Сави некадашњег новинара "Гласа Подриња" и аутора ове публикације, Бране Филиповића, у причу су уткани и стихови две песникиње привржене и одане овој води, њеним зеленим обалама, древном граду, људима тог краја, Шапцу и Шапчанима.

Књига је, на неки начин, и дуг писца свом завичају, својој вољеној реци, граду који је – очевидно – оставио дубок траг у његовом животу. Посвећена је, и то се види, осећа, најпросто доди-

рује, и великом пријатељу и његовој уваженој породици, Љубомиру Љуби Јеличићу. Зато је, како је својевремено написао и резензент, треба бар још једанпут прочитати. И због тога што су и животи тих скормих, даровитих, племенитих људи,одважних Јеличића, сатkани у нанизане године крај велике реке.Све то више је и од спорта.

Породица на окупу у „друштву" спортских одличја

Реч аутора

НА ТАЛАСИМА САВЕ

Ретке се књиге о једној спортској породици. Ретко се таква прича, уз документовану поэтику, наиради - стиховима. Овде се поетски највише описује Сава крај Шапца. Верујем да се дешава „неправда" према тој моћној, херојској реци и води, једној великој српској светињи. Недовољно је испричана, опевана, обасјана бригом и вером. Ето, зашто је Јеличићи посебно воле.

Много је видела и претрпела, помогла и однемогла, била човеку на услузи и бежала од њега, кротили је и неукротили, певали и клели се у њу (као и посестриму Дрину), одрастала је и старила, и увек остајала и постојала - са српским родом.

Крај Шапца је можда и најупечатљивији део њеног бића, постојања, историје, и зато јој, нашој бистрој и мутној, модрој и величанственој води, треба прићи и снажније и страственије, поетски, уметнички. Она је заправо и срце и душа уметника...

Јеличићи су "летели" и "долетели", пливали и испливали - и животне и речне, маратоне.

Од мотонаутике на пребрзим чамцима, до пливачких стаза Америке и наше Саве, Дрине, Тисе. На Тиси се, 2002. године, први пут окупило цело "јато": отац и мати, син и ћерка, унук и унука, показујући неизмерну енергију и истрајност. Какви људи, каква упорност, жеља и љубав. Није лако све то дочарати и описати.

Детаљи о Јеличићима и спортским надахнућима и дометима - веродостојно су презнетовани, понекад изворно, увек истиниго и с пажњом. Биће срећан уколико буде сличних публикација и тема и ако овај покушај одсликавања живота и дела једног спортисте и његове породице подстакне и остале стваралоце, превасходно списатеље. Несумњиво је да шабачки крај и Србија

имају још Јеличића, и зато и јесмо у свету познати и признати као спортска нација.

Река Сава је, поврх свега, најлепши бисер у богатом животном мозаику шабачких спортских занесењака, Јеличића. Како и не би - кад, уверавају нас светски умови, и васцела Србија, и Европа - и не само они - трају док је моћних река.

Није ли Драшко Ређеп, приказујући моногафију Дејана Недељковића "Дунав - река јединствене Европе", с правом наГласио да је "Дунав трајна харизма Европе", мислећи и на Саву.

А Сава крај Шапца је и знаменитост и - песникова интимна ведрина. РТС је, 1. јуна 2012. - на међународни Дан реке Саве, објавио репортажу у којој је једно запажање побудило посебну пажњу: „Док Шабац чека да постане лучки град, најлепшу слику о Сави - на све континенте - понесу пливачи, сваке године такмичећи се и дружећи на традиционалном међународном пливачком маратону".

Драгуљ тих спортских узвишења је породица Јеличић из Шапца.

Дочек маратонаца на Старом граду

С ОЛИМПА БРАЋУ ДОЗИВА

Љубомиру Љуби Јеличићу

С Олимпа браћу довикује,
сред равнице сеје пшенице бјелице.
Море Панонско потискује -
таласима речним, водама вечним...

Љуби (од колевке) мир,
обале (од сазнања) грли,
дочекује плаве зоре,
запљускује мирно Хавајско море.

Око соколово, грло мушко, руке сељачке,
памти дане банатске, и ноћи момачке.
На Шљункари белутке вреле пребира,
и гази воду поврх човека,
један је живот, вазда је препрека.

Урања у мутну Саву,
и сан,
буди се ознојен
и здрав,
он, речни вук,
и морски лав.

И баштован је
у душама закоровљеним муком
и немиром -
Саво, водо, да ли је доба
да заплива и СВЕМИРОМ...!

Из рецензије

ПОРОДИЦА, ЉУБАВ, РЕКА, ДРУЖЕЊЕ...

Једна породица - ововремена, једна река - древна, једна љубав - исконска, једно другарство - пуно облутака и вирова, и ето оквира за причу несвакидашњу. За поему о њој, Сави, неодољивом зову модрозелених таласа и њима, Јеличићима - Љуби, Кћи, Маји, Саши - који су себе нашли у дружењу са том моћном водом, тражећи и налазећи и предах и увек нове изазове и потврду опстанка и лепоте коју само истински заљубљеници и спортисти могу да досегну и са другима је поделе. Све је овде у протицању. И та наизглед мирна панонска река која дозвољава да је осваја само најодважнији и ти маратонци, пошто Јеличића, већ срасли са легендом, кадри да, пре одмеравања снага са њеним брзацима и другим, исто толико постојаним ливачима, најпре победе - себе, па тек се онда запуте у трку са таласима, пуну замки, неизвесности и радости.

Казивања о Јеличићима, поткрепљено садржајем из многих новинских репортажа, и фотографијама, аутор Брана Филиповић је проткао и оплеменио бисерним стиховима који као да су, баш за ову прилику, искрадени из седефастих шкољки што се изнова нађоше на пешчаним саваским адама крај којих маратонци, на њих навикли, све чешће, секући брзе таласе, промичу...

И као да писцу тог летописа и приручника о екологији и равнотежи живљења и није овде преостало много посла, већ да, следећи ток догађаја и ређајући реченице као завеслаје, само забележи тај унутрашњи мотив узлета Јеличића, опседнутих успехом и жељом да сваким маратоном буду ближи и тој води и старим и новим другарима у њој и крај ње.

Кад врхунске спортске резултате освоји талентовани и узорни појединац, то је - подвиг. А кад се на победничко постоље издигне једна цела породица - то је већ нешто што граничи са традицијом и може, вероватно, утицати и на квалитет живљења и других који на овим просторима, ослоњени уз реку, опстају.

То сведочи и ова књига о Јеличићима. Како открити у себи толико снаге и упорности да се река заволи и не изневери? Како бити, телом и духом, истински спортиста - маратонац?

Одговор ћете наћи у овој књизи, ако је бар још једном прочитате.

Новица Прстојевић

Јеличићи на обали Саве

ЧОВЕК РАВНИЦЕ

Љубомир Љуба Јеличић, рођен је 2. јула 1947. у Банатском Великом Селу, надомак Кикинде, града познатог као недалеког од Пеште, коме је Марија Терезија лично доделила статус аутономног дистрикта и који је, највероватније, добио име по мађарској речи кекењ, што значи жбун или грм. Из војвођанске равнице, као дете колониста из Босне, стигао је у Шабац поткрај шездесетих и напречац заволео "Мали Париз" и понајвише реку Саву. Ни налик лику о равнодушном Лали, прве пливачке дане савладао је у близини родне куће, у већој бари, званој "Језеро". И као да је ту, под утицајем прича и легенди, осетио мирис некадашњег мора Панонског, отиснуо се у свет пливања, мотонаутике, "веслања" на дугим, маратонским стазама.

Љуба из млађих дана у војвођанском завичају (у позадини језеро, вода у којој је научио да плива)

КЛАСЈЕ БАНАТСКОГ ВЕЛИКОГ СЕЛА

Село Велико а у Банату,
Срце велико а у сувом банатском злату.
Срце изникло у мокром подгрмечком папрату,
Срце велико а у Банату.

У мору острвце, језеро мутно,
Одјездисмо заувек и прећутно,
Које је ово време
на пешчаном сату,
Сунцокрети моји,
јесмо ли опет у Банату?

Јесмо ли далеко од сунчеве руже,
Само се у Банату
сунцокрети ко људи
држе под руку и друже.

У том Великом Банатском Селу,
Оставих класје да рађа,
и љубав већ зрелу...

И сад као године родне течем Савом,
Ја, речни морнар,
међ сном, и међ јавом.

Љубина родна кућа у Банатском Великом Селу

Породична фотографија из 1961.

"Када је бог делио љубав према води, ова породица је или више пута стајала у ред, или их је свевишњи из неког разлога посебно наградио. Било како било, тек они се у води осећају најбоље". *Оїњан Радуловић, новинар*

ЈЕЗЕРО ДЕТИЊСТВА

Улица с йуно деце (Љуба їоре, с десна, йрви)

Љуба се сећа свог детињства и родног села у Банату:

- Моје родно место смештено је уз саму румунску границу. Пут води преко Кикинде, па десет километара до границе. Пре Другог светског рата ту је живело становништво ондашње Аустроугарске.

Швабе су село делили на три реона: Хуберт, Солтур и Шарловин. Ратним вихором, у швапско село доселише се моји Крајишници из Босне. Променише име у Банатско Велико Село.

Остао је само један Шваба, неки Петер Масонга. Сећам се, имао је беле коње и леп фијакер.

Куће су грађене од иловаче и на свакој пише година градње. На мојој родној кући и данас стоји да је саграђена 1925.

Тамо где се копала иловача за градњу кућа, настала су језера добијајући воду из артерских бунара. И уз моју кућу, поред

баште, налазило се плавичасто језерце. Вода од метар дубине. За децу мали рај. Лети купање и риболов, зими клизање на леду. Сами смо правили клизаљке. Било је то парче дрвета величине стопала, на њему дебља жица коју канапом вежемо за ногу. Играли смо, замислите, наш хокеј на леду.

Ривалство је беснело између улица. Одвијала се жестока борба, као да је првенство света... Вожња на леду је посебан доживљај. Исече се табла леда и онда се окрене глатка страна. Затрчимо се гурајући таблу штапом, а потом вожња целом дужином језера. У пролеће је био највећи изазов - ходање по леду. Лед се увија под ногама, а ми, ко ће успети да пређе на другу страну језера. Игра се прекидала када лед пукне и неко се нађе у води. Знало се - мокар до голе коже и батине код куће.

Већ у мају језеро је пуно рибе. Прибор за пецање сами смо правили. Штап од гране са дрвета, удица од жице са ограде и пловак од запушача флаша. Поређамо се низ обалу као на правом такмичењу. Вадимо шаране и нижемо их на канап. Одједном - ловочувар. И - сви у бег. Неко остави и прибор и рибу, важно је побећи од ловочувара...

Кад дође лето опет на језеро. Скаче се са малог брежуљка у воду. Храбрији на главу, излазећи прљавог лица.

Већ тада сам желео дуго да пливам. Уз пливање волео сам и да пловим. Крију̂ћи се од родитеља довучем дрвено корито до језера. И увек се корито изврне. Кад сам увидео да корито није чамац, определио сам се за пливање.

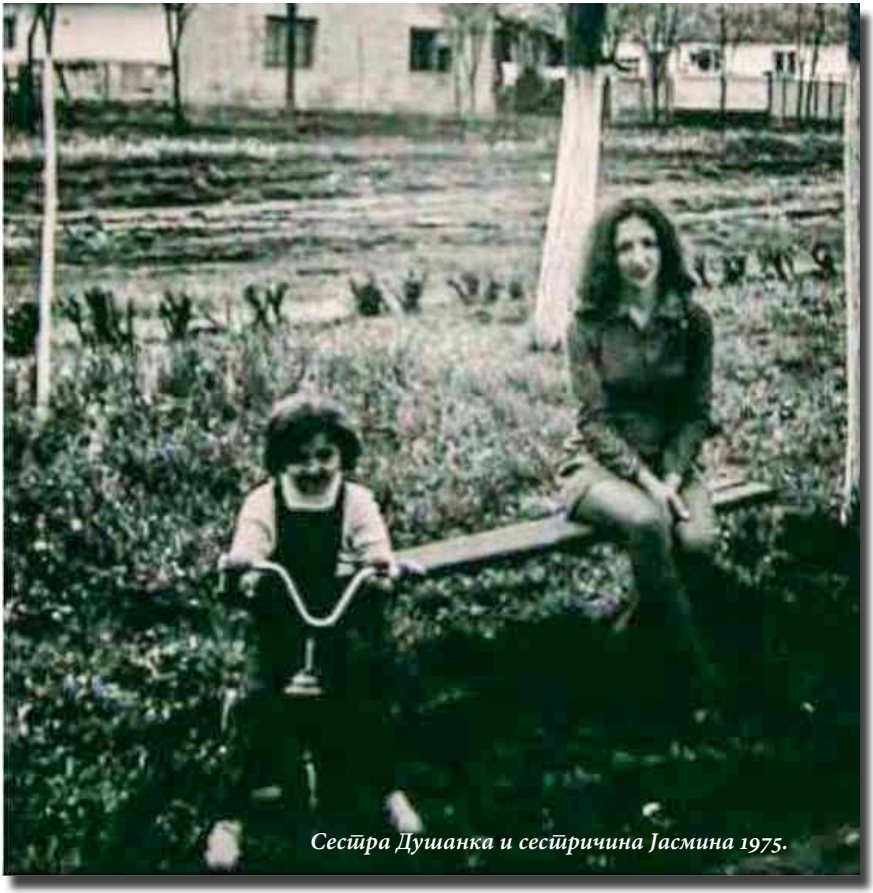
И сада, када одем у родни крај, обиђем моје језеро детињства. У њему, нажалост, нема ни кап воде...Враћам се у детињство. Видим, деца пецају. Ено, тамо преко, другови из моје улице скачу у воду...

-Глас мајке ме прену из сањарења. Као некад кад ме је дозивала: -Љубо, сине, доста је било, ајде да ручаш.

. Да ли све ово сањам? Да ли сам то на Хавајима или на Сицилији?

Из тих времена остаде и мирис некадашњег Панонског мора, и љубав према реци, искрена и чиста љубав према Сави и Шапцу, граду моје друге младости.

... И тако лагано, као благи поветарац с језерца у Банатском Великом Селу, одакле се некад простирало сиње море, и ово Љубино сећање с пуно сете, остаје забележено. Остаје и неизбрисив траг о човеку, времену, једном поднебљу.

Сестра Душанка и сестричина Јасмина 1975.

ПРВИ ПУТ С МАЈКОМ У КРАЈИНИ

Љубина сећања навиру:

- Грмеч. Мајка је причала да у тој планини има пуно вукова и медведа. Под самом планином села Бравско и Јањила. Као дечак од 12 година први пут сам посетио родно место својих родитеља. И данас се сећам тог пута са мајком.

Слика из 1948. Љуба и сестра Јела са мајком Борком и оцем Рашком

-Недељу дана спремали смо се за одлазак у Босну. Понели смо пуне торбе поклона. Банат је богатији за живот. У Крајини је за време рата све спаљено. Нема ни плодне земље као у Банату. Сам камен, понегде, у долиници, налети се на парче црвене земље.

- Путовали смо возом. Три пута се преседало. Лагано "ћиром" кроз планину. Млађа сестра Душанка имала је шест година. Стално је уз пут нешто запиткивала. Мајка је дуго причала како су се 1946. досељавали у Банат.

Путовали су, вели, 15 дана. Свака породица добила је теретни вагон. У њему се живело. Друга сестра, Јела, имала је пет месеци. Једва је преживела путовање, вагон је прокишњавао, било је хладно.

- „Ћира" четири сата кружи око једног села. Коначно у касну ноћ стижемо у варошицу Саницу. Сазнајемо да воз за Босански Петровац полази тек ујутру. Да не би ноћили на станици, железничари нас укрцаше у теретни воз, последњи те вечери...

-У Петровцу дочкује нас ујак Момчило. Одатле запрегом до Јањила. Брдски коњићи каскају. За два сата стижемо кући. Јулска је ноћ, омамљује мирисом покошених ливада. Ту смо. Уморни се поређасмо у појату за сено. Утонусмо у сладак сан.

Јутро је. Буди нас бака Илинка. Пресрећна је. Након 13 година видела је ћерку Борку, и први пут помазила унучиће. Љуби нас, не скида поглед. Нуди кајмак и погачу.

Бабина кућа брвнара имала је два одељења. У близини је тор за овце и шталица за краву и коња. Под самом каменом гредом (звали су је Сакина греда), угнездило се цело домаћинство.

Тих дана врла се пшеница. Око стожера коњ се окреће и гази жито. После се зрно купи и на ветру провејава. Добро је родило. Бака је задовољна. Имаће пет џакова, каже довољно за хлеб до идуће године.

Недалеко од Јањила је Бравско. Идемо да видимо где нам је рођен отац. Крећемо се уском стазом кроз брда. Пролазимо поред понеког домаћинства. Препознају мајку. Поздрављају се после толико година. Питају за здравље мог оца Ратка, и тако поред сваке куће... Фамилија Јеличић је ушорена на једном месту. Пет, шест кућа. Поред брвнара има и покоја зидана зградица. Мало су имућнији од Латиновића.

Долазе комшије из села, чули су да је дошла Борка са децом. Питају како је тамо у Банату? Чуде се како то да нема брда и шума. Евоцирају сећања из рата. Овде је све било попаљено, поново су саграђене куће и зграде за стоку.

- Чујем их како зборе да је Вељко Булајић о нама Крајишницима напаравио филм. И Бранко Ћопић је пуно писао о нашем страдању. Судбина нас је, ратним вихором, преселила у сасвим други живот, у банатску равницу, тамо где се живот заподенуо изпочетка. Као кад се човек изнова роди.

А тамо у Банату, у Војводини, равници докле око допре, сасвим је други свет, тече живот ни налик крајишком, ни оном моје мајке, ни свих предака.

Ујак Момчило из Јањила

Прво доћи до „Рибице" требало је прво прећи стари, шабачки железнички мост

НОЋ КОД "РИБИЦЕ"

Љуба се сећа првог преласка савског железничког моста и доласка у "Мали Париз", град, како каже, своје животне судбине.

- Давна 1968. година. Јавише да идем у Шабац. Чека ме посао на бензинској пумпи. Подне је, можда и око један сат. Аутобусом прелазимо железнички мост. Знатижељно посматрам непознату реку, не слутим да ће баш она постати моја велика опсесија и љубав.

Стари мост на реци Сави. некад и друмски. Улаз у Шабац и Партизанску улицу.

Шабац, улица Партизанска и - турска калдрма. Аутобус посакакује. Размишљам... У мојој банатској равници нема таквих улица. Где ли сам то дошао? Пренух се. Погледам око себе. Народ са свих страна. Пробијам се кроз гужву. Где је бензинска станица. Рекоше, одмах ту, где стаје аутобус. Обратим се старијем "пумперу", претпостављајући да је пословођа.

-Добио сам позив да се јавим на посао?:

- Да, у реду је. Ово ти је колега са којим ћеш радити, упознa ме пословођа и донесе радно одело. Овде ћеш радити 15 дана док се не пусти у рад нова пумпа на Сави.

Колеге из прве смене: Ћира, Коста, Миладин и Драган објашњавају како се точи бензин. Млађи колега Живко ме храбри да не бринем, све ће ми показати. Жалим се да немам где да пренoћим.

-Не брини, одвешћу те вечерас да пренoћиш код моје познанице - похвали се Ћира и шеретски се осмехну.

Не задуго, већ смо у кафани. Тражимо празан сто. Газда уљудно поздравља и брзо проналази место. Очигледно је да воли "пумпере".

Млада певачица разбарушене косе прилази столу. Пева "Пијем да је заборавим". Живко испија чашу и разбија је о под.

Ћира вади паре и ставља у недра певачици. Музика крену према нашем столу. Песма за песмом, да развесели, да тугу из срца уклони.

Минула је поноћ. Бринем за преноћиште. Живко зове нову туру.

У кафану улази колега Коста са друштвом.

Спајају се столови. Причају да су били на Летњиковцу. Стриптиз ради свако вече. Од "Зеленог венца" комби превози на сваки сат.

- Да ли сте били у "Шарану"? - пита Живко.

- И тамо је препуно. Пева Мица. Народ је баш воли.

Погледах на сат. Ускоро ће зора.

Прође и прво моје ноћење у Шапцу, ето, игром судбине - у кафани. И заволех на брзину "Мали Париз", његове људе и чивијашки дух. И све тако до дана данашњег.

Кафана "Девет дирека"

КАП У ПУПОЉКУ САВСКЕ РУЖЕ

У глуво доба и цик зоре,
И дођошу пред очима свану,
Руком кафеџијском избрисасмо младе боре,
Све лечећи ноћобдијску живу рану...

"Ћира", брзи српски воз,
Јаран Живко опет није сам,
Маљанска ноћи бела ли си скроз,
Жице виолина твој су храм...

У шаку стају нафиксане потпетице,
Очи мутне, санак се отрже,
Остадох ли ноћас код "Рибице",
Ко кап у пупољку савске руже.

У дрхтају дојке нежне, бујне,
Прелама се живот силни,
Зоре свићу заслонске рујне,
Од ноћас сам ваш посилни...

И дознадох ћуди, снагу Саве воде,
Видици с моста Војводином круже,
јутром обасјани, мој небески своде,
Семе смо, побратиме, у семену савске руже.

Пред пролеће 2002.

МАЛИ ПАРИЗ ДРАГИШЕ ПЕЊИНА

Ој, шабачке светле ноћи,
И паркови партизански скроз зелени;
Старом граду у походе треба поћи,
Док дукати на Шљункари сјакте врели.

Град је овај реку обасјао,
Ведар и чио од давнина,
Ко драги камен је опстао
Мали Париз Драгише Пењина.

Наслоњен на Цер и Мишар поље,
Загрлио Мачву, Поцерину и Тамнаву,
Река Сава ко Јадранско море,
Мој Вердене, пронео си славу.

САВО, ВОДО, ПОЗДРАВИ МИ СЛАВНЕ ПРЕТКЕ...

РЕКА САВА, ШАБАЦ, “НЕШТО ЧУДЕСНО ЛЕПО”

Портал Магазин, 27. марта 2017, објавио је текст „Све што нисте знали о реци Сави”, из којег преносимо неке делове, више као увод у наредну причу.

Сава (јак, снажан, сигуран) је моћна река која Богу Зевсу налива нектар и храни га амбозијом, како би био бесмртан и натприродан. Од хидронима Сава води порекло и име Сабазиос, са Саве. У митологији, Сабазије је трачко - фрижанско божанство. Његов отац је Зевс, који се у виду змије сјединио са Персефонем, Хадовом женом у његовим дворима крај реке Стига... Име Сабазије поистовећује се са данашњим градом Шапцем. У лето-

пису 1.476. године стоји да се Шабац некада називао Заслон. По неким другим тврдњама, Шабац је далеко старији град, и некада се звао Сабациум. Једно мишљење нагиње теорији да је име грчког порекла, јер Грци Саву зову Саба... Први назив Шабац забележио је Антонио Бофини сматрајући да Шабац на турском значи „нешто чудесно лепо". Прва тврђава код Шапца на Сави подигнута је 1.470. године.

Река Сава настаје спајањем река Саве Долинске и Саве Бохињске код Радовљице у северозападној Словенији. Тече дужином 940 километара. Њен слив се простире на површини од 95.720 квадратних километара. Подручје кроз које протиче назива се Посавина... Након Шапца Сава креће ка истоку, и Обреновцу. После се усмерева на североисток, према Београду, где се улива у Дунав... Код Шапца је широка 620, а најшира је код села Мишар - 750 метара. Највећа дубина измерена је код села Хртковци - 25 метара.

Сава је у историји одувек имала значајну улогу. Некада је била најдужа југословенска река. На свом путу открива многе знаменитости и атракције. За Републику Србију од националног је значаја.

Тврђава у одблеску Саве

САВО, ВОДО...

Протичеш мојим силним бићем,
заоденута у пупољку руже,
Поистовећују те с божјим открићем,
над водом ти бела јата круже.

Ниси веровала да си наша снага,
нити да те гледамо као очи своје,
Ех, ти реко, пријатељице блага,
О теби с усхићењем поје.

Свевишњом те зовемо,
и благданом, и срећом,
крај обала љубави плетемо,
Набујала растеш сваким пролећом.

Одакле се тако добро познајемо,
кад се све ређе виђамо,
Ал нећемо никад да се издамо,
нити дане суморне да предвиђамо.

Војске су по вировима корачале,
и јунаци се с душом растајали,
ратне заставе у матици остајале,
и српски ескадрони поново настајали.

Саво, водо... поздрави ми славне претке.

РЕЦИ САВИ, НЕПРЕСУШНОЈ

Крај Саве, кажу, и деца брже расту,
обале су и у сну зелене,
над водом звезде не згасну,
а врбаци, с вечери, страсно зарумене.

Причају стари људи
да Савом месец најдуже плови,
и да река варош буди,
док мостови журе у дан нови.

Каналом кључа пена љута,
Сремци саде, беру и сеју,
Вода је ово генерала и регрута,
Рибари се окупани сунцем греју.

Због тебе је и друга царевина пала,
зато остајеш каква си увек била,
Јер, срећу и здравље си дала,
Реко, узданице моја мила.

Љубина пратња Савом од Јарка до Шајца

И лабудови воле Саву, а Андреј и Виктор је још више воле…

ПОРОДИЧНО НА „МАЧВИНОЈ ПЛАЖИ”

Шапчани трећег доба, па и средњих година, с носталгијом се сећају времена када су целе породице проводиле лета на Сави. Најчешће по цео бели дан. Понесу храну и воду и тек у вечерњим сатима се враћају кући. Неки су одлазили на „Мачвину плажу”, низводно од садашње на „Старом граду”. Било је то тамо где се шабачка речица Камичак радосно уливала у Саву дарујући јој златни песак. Тако је и стварана предивна, песковита „Мачвина плажа”.

У то време чувени Аца Дереглија са својом дереглијом превозио је и на купање „Преко”, на плажу на сремачкој страни низводно од Кленачке Аде.

Лепоте „Мачвине” и оне друге плаже „Преко” једино ондашње фотографије могу, бар донекле, да „опишу”.

На платоу пристаништа на Сави, код Капетаније, окупљали су се млади. Агенција, како су је звали, била је уточиште једне младости, првих љубави, првог пливања, веслања, некаквог заносног провода. Први скокови у воду, гњурање, препливавање Саве „тамо и овамо”.

Плажа код тврђаве „Стари град” постаје све више популарна крајем шездесетих година прошлог века. Ту су се, код чика Брала, изнајмљивали чамци на сат.

У сећању је неуобичајен подвиг шабачког глумца Рада Михајловића, који се годинама за првомајске празнике купао на Сави само да би био први који је отворио сезону и да би се о њему причало. О томе, и још неким Радовим догодовштинама, писао је и новинар Драгиша Пењин у незаборавној репортажи

насловељној „Раде Шизоња” о којој и днас најстарији Шапчани радо ћаскају.

Тих година мало ко је имао купатило у кући. Шапчани су се купали у Градском купатилу у близини железничке станице. Они други, који нису имали паре да плате купатило, одлазили су, од маја до позне јесени, на Саву. Понесу домаћи сапун, прављен кући, пешкире, и право на Саву. Прво насапуњају децу па себе и бућну се у реку. Свеже окупани враћали би се кући задовољни и с осмехом.

Код „Старог моста” узводно, оног железничког, била је још једна плажа. Звали су је „Коњска плажа”. Ту су рабаџије освежавале коње након напорног рада. Настлала је од чврстог, шљунковитог дна, тако да су у воду улазиле комплетне запреге. Коње су купали водом из канти, поливали их онако уморне и знојаве.

Одважни шабачки момци показивали су на мосту вештину и храброст скакањем у реку. Док су се они спремали за скакње, долазили су Сремци са запрегама пуним лубеницама. За те смеле и задихане младиће - најбоље освежење. И док газде схвате о чему се ради, неколико лубеница је већ у води. За „пленом” се скаче у реку невиђеном хитрином. Онда су пливајући испред себе гурали лубенице до Кленачке аде. После су, онако освежени, пливали до Агенције. Тамо су их сачекивале најлепше градске девојке.

А они, пуни себе, мишићави и снажни, обигравали су око девојчурака шепурећи се и правећи се важним. И све тако, сваки боговетни дан док лето траје и сунце не зађе за облаке или западну страну, далеко иза питоме, мачванске равнице.

„Мачвина плажа" педесетих година

„Лепоте „Мачвине" и оне друге плаже „Преко" једино могу ондашње фотографије, бар донекле, да „опишу".

На платоу пристаништа на Сави, код Капетаније, окупљали су се млади. Агенција, како су је звали, била је уточиште једне младости, првих љубави, првог пливања, веслања, некаквог заносног провода. Први скокови у воду, њурање, препливавање Саве „тамо и овамо".

Плажа „Преко" на кленачкој страни

ИЗМЕЂУ ДВА МОСТА

Између два моста
играју сенке широке реке,
рана јесен на Дудари оста,
Све је то због љубави неке.

Обале дубоком росом теку,
врбе се гранају у води,
и срце дечака зарони у реку,
тамо се с успоменама броди.

Ватра си у остарелој вени,
светионик ових дана и овог века,
Молитво, данче бели,
Спасиће нас љубав нека.

Стари град, наши људи,
млади месец, песме старе,
сећање се опет буди
на уздахе крај Дударе.

КРАЈ САВЕ ЦВЕТ

Крај Саве, ко на завичајном зденцу,
Стари град, ко црква на Опленцу.
Сава крај Легета гробница плава,
На Чевpнтији и понос и слава.

Шабац јесте Сави чувадар и цвет,
Обоје, једна су река, један су свет.

Мости- улаз у Стари град

РУЖА НА РУШЕВИНИ САВСКОГ ГАРНИЗОНА

Полако, корак по корак, преко малог, гвозденог моста, прелази се бивши Камичак на Дудари и улази у зону младости, на Стари град. Дечак заустављa оца и озбиљним тоном, коментарише:

Ово је кратер од бомбе... Промашили су наш гарнизон... Ено још једне рупчаге.

Познати Шапчанин, Љуба Куртић са јаранима, мало журније прелази преко мостића и објашњава како је овај маратон исправна ствар, али га у своје време нису послушали: није направљен базен. Да се деце уче пливању и - води.

У рукама сам држао... Ево, овако, пројекат, и немојте да ме засмејавате. Боље знам од вас.

Одлазе Љуба и исписници међу народ на шеталишту крај још мутљикаве и прохладне Саве. Запутише се у прво кафанче, одмах до општинске зграде полупаних прозора од детонација бомби.

Пуна кафана. Једва, преко везе, добише место.

Њих не занима летња позорница и певачица што се увија ко змија до црне земље.

Стазом, слеве стране зидина Старог града, кроз некадашњу капију гарнизона, знатижељници пролазе заобилазећи бодљикаву жицу. Поглед им застане на бетонском диреку што повезује ограду. На врху крупна ружа црвена као Сунце јутрошње, над широком, и за ово доба године, прописно набујалом Савом. Ту је и неколико мањих цветића као да су тек изникли.

Слика – лепа а невесела...

Касарна - неми сведок људског греха.

На обали реке, преко пута музике, у ритму цвака - цвак, седе стари и нешто млађи Шапчани, и гости им из Београда, Сремске Митровице, Руме, Новог Сада.

Бора Савић, „Зоркаш", нуди професора Пају Лабуда и Славка Бродића препеченицом какву једино он у свом Кленку уме да испече. Наилази Света Шешић из Радио Београда, Накучанац, чувени српски хармоникаш и београдски боем, заљубљеник у завичај и у руци носи чашицу као восак жуте ракијице. Тражи другаре и хвали се да је дошао са савском регатом и да је он лично капетан првог бродића.

У тај мах, наиђе и Живан Николић, агроном из Руме. Навратио, зажелео се „својих људи и свог шабачког народа". Сви се познају, свако шири руке и искрено се радује.

Смајо Карадаревић, прослављени боксер, стоји на обали Саве и нетремице посматра дешавања на води.

Сунце клизи према западу. Музика све тиша. Чека се вече и густирање вреле рибље чорбе. Котлићи се загревају, загрева се и душа шабачка под сводовима кафанских тераса. У хотелу „Слобода" вечера за такмичаре, и покојег госта.

Деца обигравају организаторе и траже мајице. Добили су сви капе, доста им је за данас.

Маратонци су отишли да предахну, остали су чувари савске обале у августовском периоду - остало је још једно сећање на таласима Саве, сећање које понос и лепоту, љубав и светлост, значи.

(Овај текст настао је 2000. године, аутор је новинар шабачки и српски, писац ове књиге, Брана Филиповић)

Место порушеног гарнизона насирам тврђаве

ОНА, РЕКА ВЕКОВА

Река Сава је део душе за оне који је стално походе.Увек ће служити заљубљеницима, највише спортском, пливачком свету, и онима што смислише МАРАТОН, баш таквима - полетним, срећним, храбрим, истрајним. И докле год река тече биће и пливања и људи који је непрестано походе и неизмерно воле. То сродство, најлепша и најчешћа гаранција је да никада неће пресахнути љубав и витештво на таласима Саве. Река је то која опија мирисима здравља и усхићења; непоновљивог је везивања за човека и његов опстанак.

Јер, Она, Река векова, до сваког стиже, и сваког разбистри. И зато се наш народ обраћа рекама и у вољи и невољи.

А нема чистије истине од тврдње - да пливачи - маратонци најбоље осећају дамаре и пулс речни. Они се и најдуже друже и боре са водом која им је од првог сусрета у крви...

Зато пливачи - маратонци не могу без ње. Река им је и љубав, смисао и радост. Тако је и данас, тако ће бити и у безграничним даљинама које долазе.

ВОДА ЖИВОТА

Држимо је на длану деснице руке,
опевасмо реке, језера и мора;
срећни дани у сред слапова буке,
и јутра крај бистрих извора.
Извире из камена и последњих жеља,
И кап уме жеђ да угаси,
Црвена је у чаши весеља,
И брижна кад понесу летњи таласи.
У пустињи се однекуд појави,
На Нијагари и Теслу Николу пронађе,
Од кише летње жубор направи,
Зна и уморном телу да се нађе.
У црквама зову је светом,
у бањама здравом и врелом,
ороси сваку травку сваким летом,
Зову је и живом, и својом и белом.
Без ње не би нас било,
Мати је овој земљи плодној,
Од ње и небу је мило,
Богом дана у години родној.

Моћно и сува уста хлади,
Прва је и кад се роди дете,
Спашава, покреће, тече и ради,
Она је сунце ове планете.

***Оливера Каран**: - Сава је река мог детињства и можда управо због тога има посебно место у мом срцу и мојим сећањима. Чак сам је и стиховима овековечила опет једне много давне године, када је, као и недавно, пловила дуж свог водотока.*

Сава, река која у незаборав тече

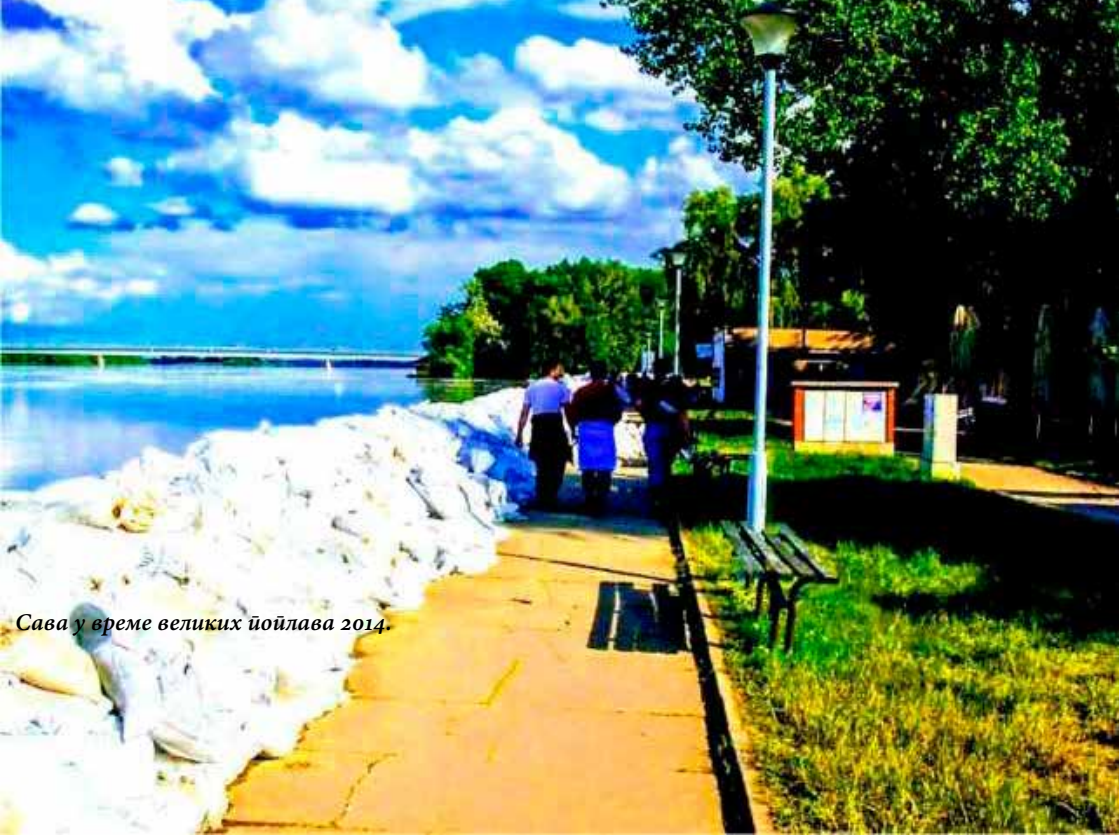
На рођењу своме тек поток је мали,
што скакуће хитро с' камена на кам,
који журно граби док шуме му вали
не желећ' заувек да остане сам.

Успут тако текућ' другарице прима,
Све снажнија бива њена мутна вода,
приобаље плодно дарујући свима,
погрбљене њиве од тешкога плода.

После бујних киша зна да се разљути
тешко вукућ' своју снагу зауздану,
носећ' све пред собом и воду замути
обалама својим наносећи рану.

И пролећа овог, она се осилила
ко аждаја, кад се баци на свој плен,
дубока и мутна прострла је крила
све около грабећ' у загрљај њен.

Дуж обала њених шири се поплава
док Дунаву, краљу, у загрљај тече,
а у лето питома и мирна је Сава
ко уморно, снено, после дана вече.

Сава у време великих поплава 2014.

КАД ПОЛЕТЕ...

ТРОФЕЈИ ЗА ТРИ ГЕНЕРАЦИЈЕ

Љубомир Љуба Јеличић, човек који је и срцем и душом везан за реку Саву, њене модро-зелене таласе, одувек је био одан великој кући „Југопетрола", предан своме породичном јату, супрузи Катици, сину Александру - Саши, ћерки Маји и унуцима, Ивани, Урошу, Виктору и Андреју.

Његов живот је текао (и тече) између обала Саве крај шабачког Старог града и Пливачког базена „Зорка", Стрелишта на Сави и „Југопетрола". Када је у другој половини шездесетих већ минулог века продавао бензин на пумпи (опет) на Сави, радно време било му је, готово искључиво, ноћу. Тада му је и фотографија постала хоби, заволео је тај занат изнад свега. И захваљујући том давно стеченом знању, Љуба је за ову књигу снимио и направио низ бисера од фотоса. Тако је и овековечио своју реку Саву. Његов животни пут, игром судбине, кренуо је другим (или првим) путем - спортским.

Постаје мотонаутичар 1978. године. Ускоро, потом, стаје на највише постоље првака тадашње Југославије. У својој 47. години креће на базен, вежба у Обреновцу, па у Шапцу. Дотиче се и савских таласа и одлази - у легенду шабачког и српског пливачког маратона. Тежак пут маратонца, од почетака на Сави, води га преко Дунава, Јадрана, Палића, Зворничког језера, Сицилије, Хаваја.

Свуда, са вршњацима из целог света, осваја најсјајнија одличја. Медији одају дужно поштовање. Прате га у стопу. Једно време је и председник Стрељачког савеза Шапца. Обнавља Стрељану на Старом граду. И све чега се лати - иде му од руке. Тако завршава изванредну публикацију „На таласима сећања", књигу о 30 година Међународног пливачког маратона Јарак - Шабац. Не запоставља ни радне обавезе у „Ју-

гопетролу" и поткрај 2000. године постављен је на место в.д. директора фирме „Југопетрол - Подриње" у Шапцу. И то је признање за вредан, одговоран рад. Син Александар, усмерен очевим путем, постаје троструки пионирски првак Југославије у мотонаутици. Године 1990. налази се на листи пет најуспешнијих спортиста Подриња. Лист „Глас Подриња" пише о Александру: „ Најдража му је титула пионирског првака Србије у пливању - 100 метара леђно. Иако најмлађи, у класи 175 кубика, постаје и мотонаутички државни првак. Играјући рукомет у „Металопластици" са другарима постаје пионирски птрвак Југославије и такмичи се у европском шампионату. И други голупчић из „Јеличића јата", Маја, на пливачким такмичењима широм Југославије осваја прегршт медаља. Била је и првотимац тадашњег прволигашког Кошаркашког клуба „Зорка".

Мајина ћерка Ивана, исто тако наклоњена спорту, активно је играла одбојку. Син Урош се определио за амерички фудбал. Игра за клуб „Wild Dogs" из Новог Сада. Репрезентативац је Србије и учесник европског првенства 2020. године.

Маја је године 2002, заједно са оцем и братом, испливала стазу Јарак -Шабац дугу 19 километара. Она и данас плива и бодри оца. Удала се у спортску породицу чувеног боксера шабачке "Мачве", Мије Јосиповића Цијука. Њен супруг Ивица пошао је очевим стопама. Боксовао је за "Мачву" седам година. Био је и члан репрезентације Југославије. Поред многобројних златних медаља, најдражи му је успех - освајање "Златне рукавице" 1988. као и бронзана медаља са међународног турнира у СССР-у 1987. године.

И, ето, стуба породице - Катице, мотонаутичког југо-првака 1986. године. У листу „Југопетрол" написано је:

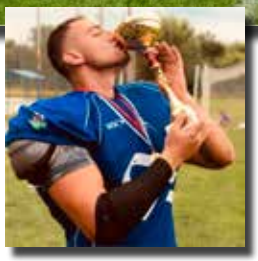
-У трци чамаца националне класе 175 кубика, наша „Амазонка", Катица Јеличић, убедљиво је освојила прво место.

Да није само спортка величина, него и легенда, Љуба у својој 52. години доказује заузимајући друго место ма Међународном пливачком маратону на Сицилији у Палерму. Годину касније, 2000, на чувеном мастерс Светском купу на Хавајима у Хонолулуу, у својој категорији - посатаје првак планете. Први је наш спортиста који се такмичио у САД после агресија НАТО пакта на Југославију.

- Нећу се одрећи пливања све док будем имао снаге да се борим са таласима. Приоритет је наш маратон од Јарка до Старог града у Шапцу – уверен је Љуба.

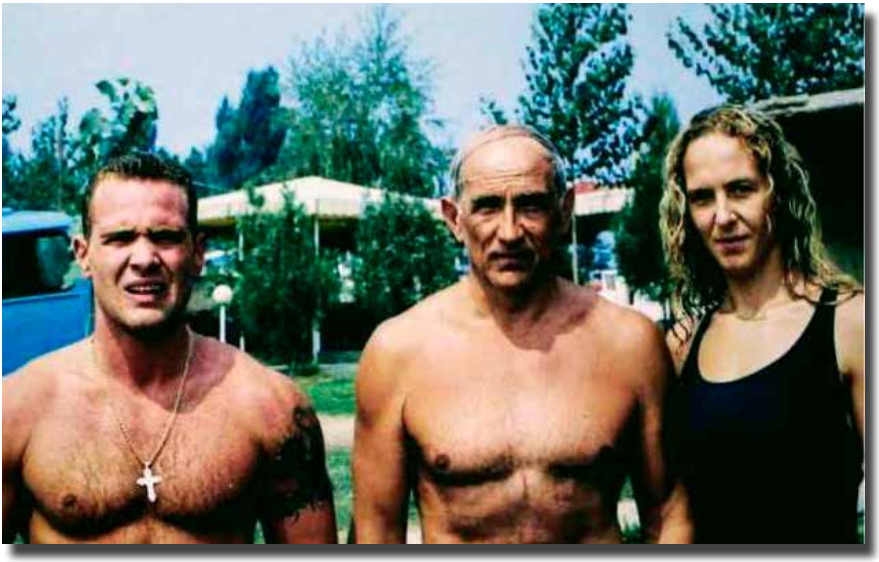
Амерички фудбал - репрезентација Србије. Урош први, десно, доле

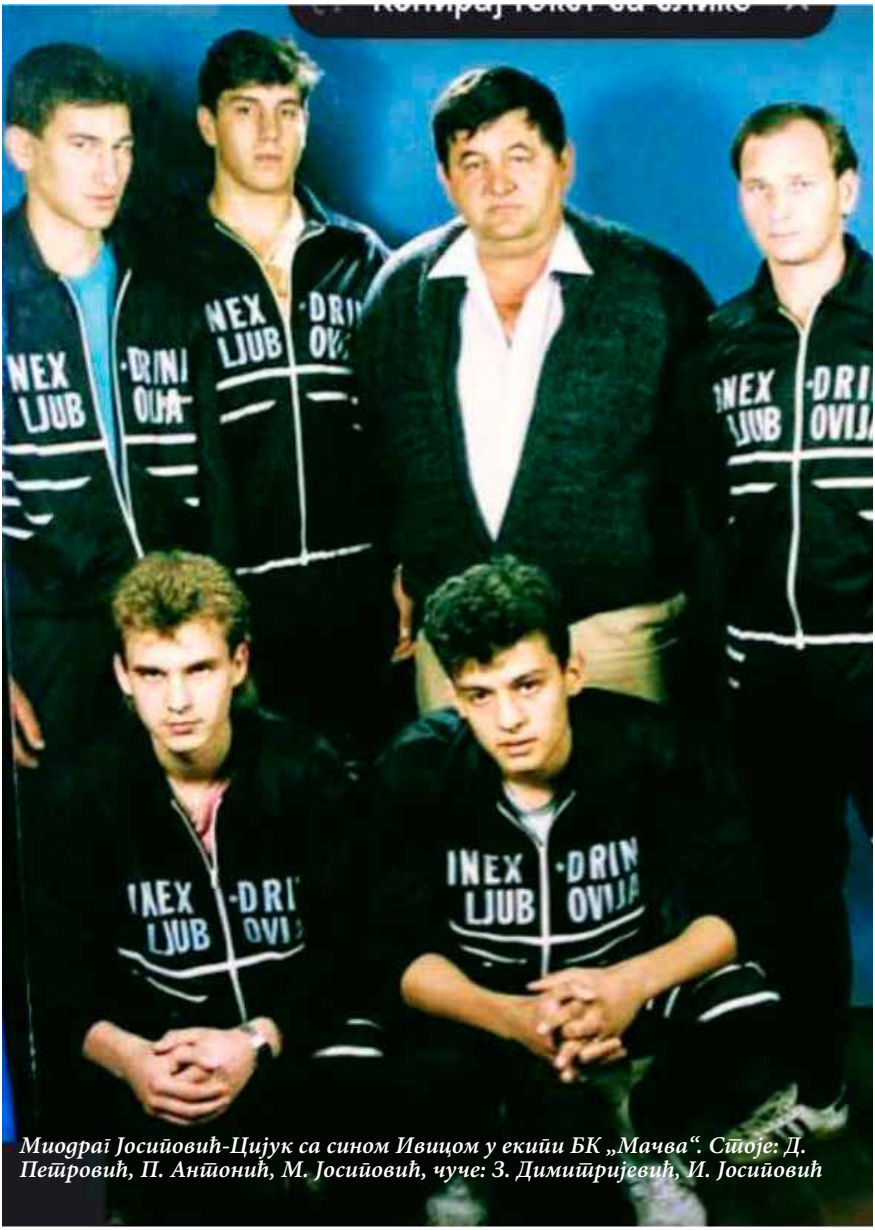
Урошев пољубац за освојени трофеј

Ивана прва десно - радост победе

Јеличићи на маратону "Јарак-Шабац" 2002.
Љуба са сином Сашом и ћерком Мајом

Миодраг Јосиповић-Цијук са сином Ивицом у екипи БК „Мачва“. Стоје: Д. Петровић, П. Антонић, М. Јосиповић, чуче: З. Димитријевић, И. Јосиповић

ДРАМА НА ЗВОРНИЧКОМ ЈЕЗЕРУ

Љуба не заборавља ни најтеже тренутке у спортском надметању:

-Морали смо да устанемо у пет сати. Потребно је сат времена да спакујемо чамце и моторе. Свако на свој аутомобил ставља чврсто увезани чамац и канту за гориво. Позади, у гепеку: мотор, весла, појас за спасавање, кацига, резервоар за специјално припремљено гориво. Катица ме подсећа да ли нешто нисам заборавио...

Јеси ли понео и кишни комбинезон? Знаш да си на претходној трци у Новом Саду скроз покисао, и све три трке возио си тотално мокар? Одговарам: - Добро си ме подсетила, није лоше да се понесе комплет градероба за пресвлачење. - Већ сам спремила, вели, знам да ће бити жестока трка, свашта је могуће. Води рачуна на бови. Владан, главна твоја конкуренција, управо је ту најопаснији. Неће те пустити са унутрашње стране, јер зна да тада добијаш трку. - У праву си, али се надам добром „летећем" старту, где је Владан слабији. - Све је у реду, сети се трке у Новој Вароши, на језеру, када сте се сударили, и умало је фалило да се обојица потопите. Погледај још једном да ли је све спремљено, па да кренемо - наставља Катица

До Зворничког језера вози се сат и по. Кад стигнемо имамо времена и за тренинг. Креће колона од десет кола. Код свих на крову „виси" чамац, неки вуку и још један у приколици. Ту су Печени, Ћата, Пера и његов брат Аца, Цале, Каћа, Зоран, Владан, Јелица, Дарко, Микица, Драги, Оља. Вођа пута је Љуба Куртић. И сви су убеђени да ће се догодити невиђена трка „водених болида", прокључаће Зворничко језеро. Јер, призор је необичан:

грмеће снажни мотори, пенушаће као луда вода кад крену брзи чамци, гледаоцима на обали срце ће да заигра.

-Пред нама се указује језеро. Прилазимо обали препуној такмичара, чамаца, публике. Ужурбано се дотерују „болиди", деца су највише радују, има их свуда. Стигле су екипе из Београда, Новог Сада, С. Митровице, Сомбора, Зрењанина, Костолца. Овде су, као и сваке године, мотонаутичари из Мађарске. Они су стари пријатељи зворничког клуба „Филип Кљајић". Спикер најављује почетак такмичења. Пале се мотори. Шири се мирис сагорелог бензина и метанола. У току су последње припреме. Бука пара уши. Гледаоци прогнозирају који ће чамац бити најбржи. Узбуђење расте.

Стављам кацигу, појас и улазим у чамац покушавајући да будем прибран. Катица довикује да ли сам узео штоперицу, како би измерио време летећег старта. Климнух главом стављајући руку на сигурносни прекидач. Дадох снажан гас. Мотор заурла. Чамац се пропе и полете благо додирујући површину воде. Ускоро ће и старт прве трке. Почело је одбројавање... Судија окреће табле, време истиче. Протиче и последњи минут, покушавам да заузмем што бољу позицију за летећи старт. Гледам где је Владан. Добро сам измерио време. Могу пуном брзином да улетим на линију старта. Ако успем боље да штопујем од Владана онда први стижем до бове, што је пресудно за добијање трке. Ракета севну према небу. Добро сам стартовао. Дохватио сам се мирне воде и то ми омогућује да брже возим . Окрећем се да видим на којој је позицији Владан.Ту је, за дужину чамца иза мене.

Преостало је 500 метара до бове. Да ли ћу успети пре Владана да се окренем? Остаје још једно сто метара. У жару борбе неће ни један да попусти. Чамац удара у чамац. Прилазимо окретишту прибијени један уз другог. Он је само метар иза мене. Улазим у бову, наста ломљава.

Владан је прелетео преко мене. За тили час нашли смо се под водом. Ухватих ваздух, престадох дисати и брзо се извукох из чамца. Изроних и погледах око себе. Добро је, ту је и Владан. Вичем, је ли све у реду. Маше руком да јесте.

Црвена ракета обасја језеро.

Трка је прекинута. Око нас остаци поломљених чамаца. Спасилачке екипе јуре према нама...

Црвена ракета - прекид трке

Тренутак пред саму бову, где се одиграла драма

„САВСКИ МОРНАР“ У ПАКЛУ ЦРНОГ МОРА

Љубине догодовштине се настављају:

-Након две недеље припрема, 14. септембра 2015. године, кренусмо јахтом „Елиса” из Беча на пут дуг 3500 километара. Дунавом до Црног мора, па преко Босфора, Мраморног мора и Дарданела у Егејско море, до грчког града Кавале. Две недеље пловидбе Дунавом и стигосмо до румунске Черневоде.Ту је преводница за улаз у канал, који спаја Дунав са црноморском луком Констанца. Око нас усидрени бродови и барже чекају за улаз у преводницу.

Пристајемо уз понтон - из крчме излеђу два момка, прихватају конопце. Објашњавају да треба да се јавимо „Агенту пловидбе”.

-Улазимо у неугледну крчму. Изнад улаза табла са невешто исписаним словима „Непотопива олупина“. Направљена од брвана, с прозорима од грубо тесаних рамова. Столови са белим, прљавим столњацима и сланицима измешаним сољу и алевом паприком. Угођај употпуњује амбијент окићен старим рибарским мрежама, дрвеним кормилом из потопљеног брода, две амфоре, једна грчка, једна римска и лепршаве поморске заставице изнад столова.

Прилази конобар, омањи, црне коврђаве косе. Осмехом на лицу, пита шта желимо? Наручисмо пиво, затим га упитасмо: „Агент, агент” ... објашњавамо. Схватио је - за трен се појави пред нама човек средњих година. Упознасмо се. Требала нам је информација кад можемо у преводницу канала и све остало везано за пловидбу до луке Констанца удаљене 70 километара.

Јавиће када можемо да се прикључимо уз неки од гурача баржи, јер кроз канал не може да се иде без пилота који води бродове. Обезбедио нам је нафту по повољној цени.

Рано ујутру, у пет сати, везасмо се за немачки брод. Спуштамо се преводницом у канал и након пређеног пута опет у преводницу.

Ево нас у луци. Црно море је пред нама. Тражимо где да пристанемо? Склањамо се од огромних прекоокеанских бродова које вуку тегљачи до пристана. Приближавамо се старом броду. Старији човек, набораног лица, прихвата конопце. Живот на морској пучини није га штедео. Морепловац у пензији, бивши капетан прекоокеанске пловидбе. Гледа у небо, показује... са севера се очекује невреме. Ветар појачава, носи магличасте облаке.

Стиже полиција и службеници Царине и Лучке Капетаније. Прегледају документа. "Да, ја сам капетан" - одговарам на питање. "Не смете бити овде. Морате до "Томас" марине, тамо су везови за јахте и једрилице"- рекоше. Марина је ван луке, око шест миља.

Ускоро ће ноћ, одобрише да ту преноћимо, а ујутру да се јавимо Лучкој капетанији због добијања дозволе за испловљавање.

И у Луци узбуркано. Море као да кључа. „ЕЛИСА" удара бокобранима час лево, час десно, као да жели да се отме, осећа долазак бесне немани.

Ноћ без сна. За тренутак заспим. Будим се у зноју. Проклети сан. Има неко значење? Ваљда се у њему крије подсвесно упозорење.

Ветар све јачи. Устајем - пун неизвесности и немира. Чујем, тамо негде у даљини, у правцу пучине - громогласан хук. Небески бубњеви све су јачи и јачи.

Испијамо јутарњу кафу. Домаћин, вечно усидреног брода, гледа у небо - за две, три уре, стиже оркан. Осам до десет бофора.

Чекам Жељка - отишао таксијем до „Томас" марине да резервише вез за пристајање једрилице.

Ево га, није сам. Руковах се са човеком по изгледу на гусара – висок, снажан, лица препланула са ожиљком, разбарушене косе. Како ступи на „Елису“ прихвати се посла. Одрешује конопце.

Жељко виче: - Љубо, пали мотор, идемо. Овај човек има једрилицу у марини - са пуно је искуства у једрењу. Помоћиће да дођемо до марине. Били смо код лучких власти - одобрили су нам испловљавање.

„Немогуће“- викнух.

“Зар не видите, спрема се невреме? Погледајте небо како изгледа мрачно и злосутно”.

Мој вапај није вредео. Румун покушава да ме охрабри: „Ок, ок, шест миља до марине, брзо ћемо стићи“.

Палим мотор, пун зебње.

Видећи да намеравамо да испловимо, за нама виче старина, прекаљени морепловац: „Ма, јесте ли луди? Спрема се бура од осам бофора, шта је вама , људи...?“

Жељко се узда у Румуна једриличара и Лучку капетанију која је одобрила испловљавање.

Не успевам да их убедим да не напуштамо луку. Облачимо појасеве. Крећемо према излазу луке, опасаној огромним лукобраном. Излаз је удаљен две миље. Како се примичемо отвореном мору таласи су све већи, „Елиса“ се поиграва на узбурканој води.

Предлажем да се вратимо. Остају „глуви“.

Бацим поглед на барометар. Притисак нагло пада. На самом излазу из луке дочека нас огроман талас добродошлице. Као морско чудовиште баци се на „Елису“. Жељко и Румун нестадоше у потпалубљу, за собом затворише поклопац. Ево га, још један, већи од претходног. Стегнух чврсто кормило, ухватих ваздух и од прамца до крме водена стихија нас покри. Брзо закачих куке седишта за појас, како ме разбеснело море не би прогутало. Бежим од стеновите обале према пучини. „У сваком невремену

чувај једрилицу од обале, а она ће тебе од мора“- то правило сам добро упамтио.

На пучини нигде никога. Само се „Елиса“ ваља с једног на други бок и плови у сусрет неизвесности.

У потпалубљу се чује радио станица. Зову - „опасност је ту”... “CALL THE PORT“, предлажу да се вратимо. За повратак је касно. Снажан ветар окрену се према крми, праћен тутњавом и урликом баци се на једрењак. Полетесмо према врху, као планина великог таласа. Мотор заурла у празно. Падамо у понор. Стравичан ударац потресе брод. Као смртно рањена звер „Елиса“ затетура, задрхти, полегне на бок и полети кроз огромно морско чудовиште. Изронисмо...

Чврсто држим кормило, усмеравам једрењак према пучини. Што даље од обале - да се не претворимо у парампарчад олупине.

Нек нам је бог на помоћи. Опет зову: „ELISA’S YACHT IS CALLED CAPTAIN’S“. Румун на микрофон виче: „Ок, Ок.” Чудан неки човек? Као да пловимо по мирном мору.

Опрема на палуби (спасилачки чамац, бицикл, канте) све више плеше, преврће се.

Више и не видим таласе од силних водених капи које се претварају у маглу и дим. И док узнемирен размишљам како ћемо поднети нови удар, „Елиса” крену да се пење, усправљена прамцем према небу. Као да смо у ракети спремној да заплови свемиром. Да ли ће успети да се попне на талас? Држим пун гас, мотор урла. Још мало, још мало... Падамо у понор - спас. Последњом снагом “Елиса“ се попе на врх. Тренутак је требало да јахта и ми заједно са њом заронимо у вечност. Енергичним покретом гурнух поклопац потпаљубља и викнух Румуну: “Брзо, долази горе, да ме замениш... Не могу више.“

Скотрљах се низ степенице, без снаге и воље за било чим. У мислима промиче цео живот. Нека Бог буде на помоћи свима. Нек се спаси ко може.

Опет зову... Ок, Ок... одзвања у потпалубљу. Кроз одшкринут поклопац посматрам, овај човек толико се спријатељио са таласима и ветром да и не отреса воду када га покрије разбеснели талас.

Већ је четврти сат борбе са стихијом. Кроз прозор, на врху, угледах обалу и улаз у "Томас" марину.

Одједном ломљава. Снажан талас обори једрењак на бок и понесе према обали. Спасилачки чамац и бицикл нестадоше у мору. Махинално заурлах према Румуну показујући да крму држи према пучини.

Сада је потребна срећа - усмерити једрењак наспрам улаза у марину, и пустити да нас подивљало море кроз иглене уши убаци у марину.

Бог нас спаси. У марини сви чекају:- полиција, спасилача служба, капетанија.

А ми, измучени, престрашени, мокри и прозебли, тражимо спас у гутљају љуте препеченице. Два три добра гутљаја повратише снагу.

На радију, вести:

-Теретни брод „Арвин", који плови под заставом Палауа, распао се на два дела под налетом снажног невремена у Црном мору - јављају турски медији наводећи да је акција спасавања неколико чланова посаде у току...

Након испричане приче о томе како је посаду "Елите" делила танка нит између живота и смрти, Љуба је признао да би опет, упркос свему, желео да се нађе у орканским таласима. Невероватно. - Ето, то је нешто што је јаче од мене. Жеља за пловидбом је као...као најјача дрога - рече не трепнувши. Зато је највероват-

није запамтио песму панонског морнара, Мике Антића, који је у аркањској чарди “НА КРАЈ СВЕТА”, рецитовао :

Испразни џепове.
Све живо продај.
Па томе откуцај срца додај.
И мало крилатих снова додај.
И мало промукле песме додај.
Распродај ствари нове и старе.
Шта чекаш ? Иди у морнаре.

Лука Констанца

ПОД ШАМПИОНСКОМ ЗАСТАВОМ „ЈУГОПЕТРОЛА“

Прва Скупштина Мотонаутичког клуба „Југопетрол - Шабац” одржана је 25. фебруара 1986. године. Главни закључак гласио је: „Освајањем титуле вицешампиона Југославије, првака Србије и првака Југославије у првом мотонаутичком купу у екипном пласману, као и освајање првог места у Југославији у националној класи и више других и трећих места у појединачном и укупном пласману у различитим класама, успех је вредан сваког дивљења. То је резултат ентузијазма, самопрегора и дисциплине.

Посебно је значајан успех Катице - Каће Јеличић у националној класи, а ништа мање не заостаје ни свеукупни допринос њеног супруга, Љубе Јеличића. На Дунаву код Земуна екипа „Југопетрола” осваја друго место.

Сви дневни листови 23. октобра те, 1986, објављују „да је први пут првак Југославије у националној класи мотора 175 кубика, Катица Јеличић из Шапца. Сутрадан је, на истој стази, одржан 12. „Куп ослобођења Земуна”. Победе у својим класама и златне медаље освајају две Шапчанке: Катица Јеличић и Јелица Укропина.”

Године 1988, 14. јула, „Глас Подрињa”објављује - да је у трећој трци за првнество Југославије у мотонаутици, на Зворничком језеру, шабачки „Југопетрол” освојио два прва места, једно је припало млађаном Александру Јеличићу (класа ОЈН).

Лист „Југопетрол”, новембра 1988, пише да је „Куп ослобођења Земуна” посебно атрактиван за све љубитеље мотонаутике. Победник је Александар Саша Јеличић , шампионска титула је освојена. Занимљиво је да у антрфилеу текста насловљеног „Недостижни Саша” назначено да је реч о сину Љубе Јеличића, ученику основне школе и да је мотонаутичар постао само

годину раније. Саша изјављује да му је „земунска трка" најдража и да се - сем мотонаутике - бави и рукометом. И годину касније, 1989, београдски „Фронт" опширно извештава о мотонаутичком такмичењу у Марибору и југословенској екипи у европским и светским оквирима. „О томе, имамо ли мајсторе за највише рангирану категорију мотонаутике, не треба трошити речи. Имамо државне прваке, праве асове, попут Миодрага Радовановића, Александра Саше Јеличића, Драгана Драгоја, Велизара Станковића и Србољуба Велимировића. С обзиром на то у каквим условима тренирају, колико им се посвећује пажња и како тренирају, постижу сјајне резултате...Саша Јеличић је те прогнозе и запажања спортских новинара потврдио већ следеће, 1990. године и то по трећи пут у својој класи - одбранио је титулу југословенског шампиона.

Екипа „Југопетрола" на државном првенству на Крку крајем осамдесетих година

КАТИЦА - ДРЖАВНИ ПРВАК

У Земуну је 18. и 19. октобра 1990. године одржана пета трка за првенство Југославије у мотонаутици. По лепом и сунчаном времену, испред хотела „Југославија", наступило је око 50 „пилота" са брзим моторним чамцима.

У последњој трци, која се бодује за првенство Југославије, требало је да се одлучи о новом прваку. Два су кандидата, представници „Југопетрола" и „Филипа Кљајића" из Зворника. Водила се грчевита борба за сваки бод, одлучивала је свака трка.

У оштрој конкуренцији 12 клубова, „Југопетроловци" су освојили друго место и назив вицешампиона државе.

У трци чамаца до 175 кубика за „Југопетрол" је требало да наступи 16-годишњи Александар Петровић. На загревању пред почетак трке - несрећа. На његов чамац је, сасвим несмотрено, налетао такмичар екипе „Стари град". Петровић је, том приликом, остао повређен, његов чамац задесила је тотална хаварија. На тај начин изгубљена је титула првака државе а, највероватније, и клупског шампиона. Ипак, у трци чамаца националне класе до 175 кубика, „Југопетролова" представница, Катица Јеличић, убедљиво је освојила прво место и постала нови шампион Југославије.

Истог дана бодовано је и првенство Србије. „Југопетролова" екипа, уз већ ранија прва места у Новом саду и Шапцу, и званично је проглашена прваком Србије. „Југопетроловцима" следи још једна ласкава титула - победник Мотонаутичког купа Југославије.

И овај детаљ је битан. У Наутичком савезу Југославије и званично су прогласили државне прваке за 1990. годинуу. У клубу „Југопетрола" титуле шампиона у својим категоријама припале су Александру Јеличићу и Катарини Велимировић.

НЕМА ВИШЕ ТОГ ПЛАМИЧКА

Низ Забран, и врбаке,
Пенушала вода граду питка,
Умивала ђаке и тежаке,
Дан је теко до починка...

Из зокинца извирао млаз ко језичак,
Сави се крадом преближаво,
С пролећа кад бујица крене,
рађао се страшни Камичак,
А небо засија у румено и плаво.

Крај летње, плитке воде,
неверне се даме подавале страсно,
Невиност се губила у мирису зове,
Не потајно, до Дударе гласно...

Невесео кад окопни, без обала,
У очају газио је степенике и огњишта,
Остави нас једног лета без поздрава,
И склони се у вечна пребивалишта.

Нема више град мој у срцу тог пламичка,
Жал је ко планина,
Одрасли смо крај Камичка.

Некадашње корито реке Камичак у близини Саве

ПРВИ САВСКИ МАРАТОН

Љубав према својој реци, према Сави и спортовима на води, натерали су Љубу да се опроба и у пливачким дисциплинама. Избрао је најтежу - маратонско пливање. Како се определио за „дуге стазе"?

Одговор је у тексту (фебрур 1995.) Милене Анђелковић, новинарке листа „Југопетрол".

- Имам двоје деца, ћерку од 20 и сина 19 година. Обоје су спортисти. Син је пионирски првак Југославије на 100 метара леђно. И, како то обично бива, деца кад одрасту почињу да задиркују родитеље доводећи у сумњу да могу учинити све оно што је њима лако и једноставно. Тако сам једном „насео" на провокације - решио сам да се са сином надмећем у склековима. Разултат је био поражавајући - ни трага од некадашње лакоће у извођењу ове вежбе. Груди тешке, руке слабашне. Рекао сам, Љубомире, мораш нешто предузети. Јер, нисам баш стар, 47 је година. Кренуо сам на базен чврсто решен да колико-толико повратим изгубљену кондицију - подсећа Јеличић.

Шабац у то време није имао базен. Морало се вежбати у Обреновцу. Два, некада и три пута недељно путовало се до базена, с напором и обавезама. Све док Шабац није отворио свој базен. Нисам, упркос тешкоћама, одустао.

- Први дан при уласку у баезен помислио сам: дај Боже да бар једанпут препливам олимпијску дужину. Показало се да то могу. У даху, момачки. На Сави сам стално пливао уз обалу. На породичним такмичењима - нисам имао шанси, млађи су уред-

но побеђивали. Схватио сам да могу дуго да пливам без посебног замора. И то је победило.

Све чешће је посећивао Саву крај Шапца. Загрли воду, и - докле се може. После полугодишњег стажа препознао је у себи жељу да се докаже и на неком већем такмичењу.

- Прилика се указала 30. јула 1995., вели Јеличић, и додаје:

- На нашој Сави организован је мини маратон на стази дугој пет километара. Појавило се 20 такмичара, и на моје изненађење - био сам најстарији. Мислио сам да се само не нађем на последњем месту. Изненадио сам себе - стигао сам на циљ седми.

Постигнути резултат био је подстрек и мотив да се исте године пријавим и на велики међународни маратон Јарак - Шабац. Стаза је дуга 19 километара. Пријавило се 16 великих пливачких имена. Седамнаести је био анонимац - Љубомир Јеличић.

-Имао сам тада само једну жељу - да стазу испливам за мање од четири сата. Изронио сам два минута раније и био 11. Испред мене био је Бојан Цинти, који је препливао Ламанш. Заостало

Легенде шабачког маратона-Јеличић и Рајшић

Љуба и Саша на пливачком маратону „Јарак - Шабац", 2001.

- На нашој Сави организован је 1995. мини маратон на стази дугој пет километара. Појавило се 20 такмичара, и на моје изненађење - био сам најстарији. Мислио сам да се само не нађем на последњем месту. Изненадио сам себе - стигао сам на циљ седми - прича Љуба.

Победници маратона „Јарак - Шабац", 2003.

САЊАР СВОЈЕ РЕКЕ

- Да ли су ме тргла звона наше, шабачке цркве? Будан сам или размишљам о дану који се мућевито примиче. Хоћу ли једанпут чвршће склопити очи? Могу ли дочекати тај врели августовски дан? - пита се Љуба одлучан да успешно исплива још један маратон, и наставља:

- Киша добује по прозорским окнима, опомиње, улива наду и страх. Сава је мутна и набујала. Како пливати и испливати трку која није „бити или не бити", али је уткана у живот, у сваки делић бића. Није то трка живота, па ни јачег престижа.Она је део каријере и тог дана, те године. Можда ће грчеви у хладној воид нашкодити или ме присилити да одустанем од нечега што се целе године чека с нестрпљењем, са зебњом.

Ово је бесана ноћ. Доказао сам се, побеђивао, овладао спортским витештвом, и застајао покаткад.

Уздам се у себе, у тренутак, у срећу. Нисам плашљивац, ни мекушац, а опет језа и стресно размишљање о реци, о води, таласима и километрима. Не, нећу ни тренути. Ипак, сан ме обузима, и слатке мисли падају на ум - биће све како ваља, зашто да се деси нешто непријатно?

Сањам или сам на јави. Јесте, сањам... Трка је почела. Последњи зарањам у воду. Мутна је Сава и хладна за ово доба године. Чамац је уз мене. Бодре ме пријатељи, супруга, видим циљ. Видим на тераси легендарног Шапчанина, судију Љубу Куртића са другарима - шале се, испијају последње пиће пред долазак победника. Значајно гледају у правцу Старог моста, хоће да се опкладе да ће Рајша стићи испред осталих. - Ма, какав онај млади Словенац, наш Мишко је дете ове реке. - Море, Љубо, не буди наиван - навађују око њега напомињући да Мишко (Рајшић) нема више снаге, измучила га нека прелепа Пољакиња, и сад само

одржава традицију и изазива Мађара. - Идите, бре, у три ... знам овде у граду и на Сави сваку травку, а комо ли човека. Мишко је први, бар за педаљ...- узвраћа кобојаги намргођени Куртић.

- И тако, завеслаји се ређају, пливам ка циљу. Никог не видим, нити чујем моје из чамца. Ваљда ме опомињу да мало предахнем. Убрзао сам, негде сам у средини...

Одједном се надвише облаци, хоће киша, загрмело је...Ух, пробудих се, „тресну" ме тај проклети гром.

Скочих, ухватих се за груди. Нигде реке, ни чамца, Рајше, ни људи на обали, ни новинара и блицева, музике, ни рибљих котлића, ни ватре да се заложи...

Викнух Кању: - Ej, јеси ли будна, колико је сати? - Ћути и спавај, зора је, треба ти сна - одговара.

Стадох код прозора загледан у још поспан град, у исток спреман да дочека излазак сунца, у дан који ће означити још једну етапу у животу заљубљеног до ушију у таласе и маратон. Нема лажи, јесам предан реци и пливању, нашем народу, улицама и уским тротоарима, реци између два моста. Стално мислим на Дудару, па и на ту тајанствену Шљункару, Кочин канал, на сремску обалу. Боже мили, шта је то што толико човека вуче реци? Има ли ту нечег несхватљиво људима којима је Сава као и свака друга река, или поточић из детињства, језеро било где у големом свету?

Раздањује се, пуца зора са сремске равнице, почиње још један најдужи маратон или сам га, мало пре у сну, испливао и сад само желим физички да се нађем међу такмичарима и да од Јарка до Старог града чврсто, мушки загрлим своју реку. Желим је целу, од извора до увира. Тако ми свега, и на овом маратону дању све од себе, и зато сам срећан, поносан, богат...

Прича Љуба Маратонац ову истину о себи у даху, кријӯни поглед у даљину, тамо ка Сави; тамо где се, по старом Љуби Куртићу, најлепше Шапчанке тек девојче и утапају, крај свете савске

воде, у први пољубац, с вером да ће их пратити срећа у животу. И љубав ће тећи узбудљиво и лагано као некадашња лађа од шабачке Агенције до Београда.

Породица уз маратонца

ИЗДРЖАЋЕ, НА ВИДИКУ ЈЕ МОСТ

Чамци са пратњом очекују старт трке

Недеља. Дуго очекиван дан када се одржава шабачки маратон. Аутобус испред хотела "Слобода" чека маратонце пристигле из свих крајева света. Уз њих су пратиоци и организатори. У девет сати већ су у Јарку.

Преостао је сат времена до почетка трке. Такмичари се загревају. Са разгласа се прозивају пливачи, судије и чамџије. Међусобно упознавање.

Пристигли чамци поређани су низ обалу. Љубина пратња је спремна. Возач Живко пали мотор. Судији Шарићу обезбеђена је столица на средини чамца. Чека се старт. Маратонци отпоздрављају препуном гледалишту. Довиђења, видимо се у Шапцу!

Десет сати. Трка је почела! Четири сата непрекидног пливања. У чамцу забринути за Љубу. Знају да се ове године мало припремао. Каћа је, као и увек. оптимиста:

- Испливаће, Љуба је упоран и велики борац.

Плива се већ четрдесет минута. Стигли смо до "Гомолаве". Овде је Сава најужа, а дубока је близу тридесет метара. Судија Шарић бележи време и километре. Прича посади како је педесетих година пливао маратон на Сави, од Ушћа до Београда. Победио је тада чувени македонски маратонац Дики Бојаџи. Било је, вели, невреме. Половина маратонаца је одустало са стазе.

Живко прати трку - убеђује како треба да се пређе на десну страну реке. Тамо је канал све до 114-тог километра, одатле прелази на сремску страну.

Добро је, држи темпо - објашњава Шарић? Колико има завеслаја? Шесдесет и два. То је довољно. Важно је да нема кризу. Требало би да иде више десно, тамо је вода бржа.

- Немојте га ометати. Мислим да је добро, осму годину како плива ову стазу - каже Катица.

Почиње громогласно навијање.

- Љубо, брате, појачај - чује се са обале.

Љуба , види се, трже се и заплива брже. И остали грабе све брже. Стићи ће га. Коначно, у нашем чамцу - весеље. Плива се два сата. Врућина ударила у главу. Посада се хлади речном водом. Већ смо код Дреновачке аде. Још мало па ће се појавити обриси старог моста. Расположење у чамцу расте. Живко докмало наздравља убеђујући судију да требе на 110. километру кренути ка средини. Шарић виче: -Љубо, више десно... Остали у глас довикују: - Љубо, хоћеш ли издржати?

Јеличић застаје након три сата пливања. Стигла је прва криза, жали се на грчеве у стомаку. У чамцу - тајац.Тражи се специјално спремљени напитак. - Хоћеш моћи даље, преостао је још само сат до циља. Ту је и Кочин канал, вода брже носи - опет гунђају из чамца.

Прошло је 15 минута од прве кризе. Повећава се број завеслаја. Није лоше. Напитак је помогао. Живко свима сипа пиће. Одједном змија, тик уз чамац. Плива према Љуби. - Морам да је ухватим - виче Живко.

Нагло пружа руку према змији и хвата је. У чамцу - паника. Сви попадали са седишта. И судија Шарић је на поду. Покушавају да га подигну. Не могу, крупан, тежак човек. Чамац плови даље, гужва се смирује.

Наилазимо на вирове. Ту брод „Добрава" вади песак. Осећа се да чамац вуче на дно. Мија упозорава на могућу нову кризу пливача. Љуба је лани на маратону баш на овом месту имао грчеве у ногама, једва се извукао из вртлога. Сада плива без грешке, труди се да не изгуби ритам.

Чује се: - Издржи још мало, мост је на видику. Прошли смо и Кочин канал. Викендаши бодре маратонце. Чамци долаза са свих страна. Поздрављају и навијају. У једном чамцу сва усплахирена Љубина ћерка Маја са породицом. Унуци Урош и Ивана навијају за деду Љубу. Код моста Маја ускаче у реку. Плива уз оца, бодри га да лакше доплива до циља.

Стигао је и Микоћа са глисером. Вози ТВ снимателье. Снимају Љубину битку са узбурканом водом. Још сто метара до циља. Из чамца показују линију циља. На понтону судија Јанко Новаковић означава крај трке. Пењемо се на понтон. Честитке одасвуд. Ту је и Жија Павличевић - Југопетроловац, нуди Љубу ракијом - вели, за окрепљење. Љуба се захваљује свима, посебно на одличној пратњи.

-И Саша је испливао - радосно ће Катица: - Супер, бринуо сам да ли ће издржати, ово му је први већи маратон - изговара Љуба.

Честитке након исцрпљујућег маратона

Маратонци пред старт трке у Јарку 2001.

САСТАВИЛО СЕ НЕБО И РЕКА

-Летње предвечерје. Мирно, као мирно стадо. Запад се румени. Сава бистра, средином помало запенуша, претворила се у огромно огледало по коме искре обале, небо, врбаци, птице...

Замаси лагани, ко успорени филм. Време за уживање. Тренинг као и сваки други, из задовољства, љубави према спорту и реци, Старом граду, равном Срему и плодној Мачви. Божји рај на земљи.

- У размишљању сам о животу који неминовно пролази и великој води која нас је одржала. Која нас је задужила. Али, авај, одједанпут се смрачи. Погледах у небо, нигде плавети, ни руменила западног пред смирај сунца, цео небески свод сручио се на реку и - мене. Загрме са свих страна, запљушта киша као из кабла, муње запараше небо и стопише се са дрвећем на сремској обали. Ломе се висока стабла, страх се увлачи у груди, обузима цело тело. Таласи, не речни, велики, дивљи, не слуте на добро. Савладава слутња и неверица у коначно спасење. Муње цепају дрво које плива реком, умор надвладава... заобилазим стабла, понека хватам у руке, пливам, застајем у разјареној као звер води...

-И ваљда Господ Бог стиже у помоћ. Наслоњен на дрво које чудом вуче ка обали, успевам да се приближим шабачкој страни - „острву" спаса и наде, животу који, ето, тече брже од набујале, помахнитале Саве. И даље лије киша, не престаје. Држим се за поломљено дрво, дрхтим као прут, озебао, уздрхтао.

Гледам како гром погађа стабло десетак метара од мене. Нема се куд, једва се прозебао и мокар дочепа рибарске кућице. На зиду дашчаре угледах рибарску будну.

Окрећем се, нигде никога. Ситним кораком полазим ка мосту. Видим да неко корача према мени. Следих се, можда ће ме прогласити лоповом.

- Вичем: - Хеј, пријатељу, није ли оно тамо твоја викендица.

- Одговара, глас му односе ветар и киша равницом, једва разумем: - Јесте, не брини. - Ово је онда твоја будна.

Сусрет братски. Стари рибар ме грли, загрће, помаже, види колико је сати. Трчим на место одакле сам дошао на тренинг. Да ли је тамо мој колега? Да ли је јавио мојима кући, ако јесте, сад је паника, хаос. Не, срећом, није, веровао је у моју снагу и храброст. Јесам ли заиста толико храбар или је реч о чистој судбини?

Био је то можда мој најтежи маратон у 51. години живота - завршио је још једну причу савски пустолов Љуба Јеличић, уверен да храбре пливаче прати и срећа голема.

Викендица сйаса

“САВСКИ ВУК” ПОСТАЈЕ “ЈАДРАНСКИ ДЕЛФИН”

Након доброг пливања на маратонима у Шапцу 1996, тек 1997. на Тиси, Дунаву и Сави, (Вуковар, С. Митровица, Кањижа) и 1998. године у Суботици, Кажњижи, Шапцу, С. Митровици, иако закорачио у шесту деценију живота, Љубомир Јеличић, испливао је, 1999. године, маратон “Јарак-Шабац” оставивши иза себе не само вршњаке, већ и младе колеге. Показао је да је стари „савски вук” и подсетио да је, с јаким разлогом, и мотонаутички првак Југославије у класи 250 кубика.

- Последњи резултат је најзначајнији, али не и најдражи: мало је ко веровао да са неколико тренинга и упркос годинама могу издржати толики напор.То ме је подстакло да до краја тог лета кренем у нове пливачке изазове и докажем да љубав према пливању нема границе - говори Јеличић и примећује:

- Не могу да заборавим и 1987. када смо, као екипа “Југопетрола”, постали мотонаутички прваци Југославије.

Нова младост „Савског вука” није, за познаваоце, изненађење. Онај ко је успео на међународним маратонима у Кажњижи, на Палићу, С.Митровици и Вуковару, широм тадашње Југославије, не предаје се лако. Тамо су освојена једно друго и два трећа места.

- Одлазим у Херцег Нови на традиционални маратон, после ме, за дан, два, чека Италија и Сицилија.

А пред полазак на тронедељни пут, зачула се искрена жеља:

- Нека је мирно море, то је најважније - рекли су Љубини другари и колеге маратонци.

Година 1999., како је писала штампа, после 30. шабачког маратона, биће упамћена и по смени пливачких маратонских гене-

рација у Шапцу. Након неуморних Војислава Мијића и Миилорада Рајшића и њихових успеха, Шабац је, уз млађе, представљао и ветеран Љубомир Јеличић. Он, прекаљени борац, опробао се и на морским дугим стазама. Те године је пливао у Херег Новом, у Бару, Сутомору, Заграђу, и сем „Савски вук", добио је и други надимак „Јадрански делфин". Брзо је, Јеличићу и Мијићу, стигао позив из чувеног маратонског центра, из Палерма у Италији, где су низани светски рекорди и где је наш Вељко Рогошић задивио свет.

Годину касније, 2000, Јеличић у Кањижи, на мирним водама Тисе, на 3.500 метара и међу више од 200 такмичара из наше земље и Мађарске, осваја друго место и сребрну медаљу. Уследио је, потом, познати и незаборавни Светски куп маратонаца на Хавајима.

Старт трке "Жањице - Ипало" 1999.

На путу за Палермо

Још једна групна фотографија за успомену за Јеличиће јунаке савског маратона код шабачког Старог града

ПОБЕДИТИ СЕБЕ

- Испливати маратон је изазов за сваког пливача – сматра Јекичић. - То је тест са само једним питањем: где је граница људске издржљивости? Најтеже је док се маратонац бори сам са собом. Самодисциплина мора да буде на нивоу. Све почиње као и код осталих спортиста, најпре је најважније - љубав, па тек онда одрицања од уобичајеног живота, те свакодневни тренинзи, упорност, психофизичке припреме. Код маратонаца у пливању неопходна је и храброст, спремност на сваку опасност. У дугој и тешкој фази припрема, маратонац прво мора да се бави собом, да упозна себе као личност, да процени границе својих могућности и издржљивости.

Без те процене сви планови „падају у воду".

- Уз упорне тренинге треба да постоји и огромна воља и жеља. Не сме да се поклекне ни пред једним мотивом уколико се жели успех. Није то лако издржати. Зато се - подсећа Љуба - и каже: - Маратонац прво мора да победи себе, а победити себе је - најтеже.

НЕПЛИВАЧ МИЈА ПРЕПЛИВАО ТИСУ

Традиционални Међународни пливачки маратон у Кањижи, 2002 године, обрадовао је као и увек све маратонце. Договор је да се из Шапца пође комбијем. Ту је и познати маратонац, Драгојло. Породица Јеличић је комплетна. Мајн је ово други, Александру трећи, а ове године наступиће и Љубина унучад, Ивана и Урош. Ту је и Катаица, стални пратилац своје породице.

Дан пред полазак у Кањижу Љубу телефонски зове стари, добри пријатељ Мија. Хоће и он на маратон. И тако се нашао у екипи.

-Дан августовски, подне, изнад је 30 степени. Полазимо за Кањижу, расположење какво се пожелети може. Нико не мари за врућину. Идемо на ноћење, али прво вечерњи провод. Успут се распитујемо о маратону. Занима нас ко је у кондицији и ко није, како је најбоље пливати на старту. Љуба објашњава Мији како и он да исплива цео маратон иако не уме да плива. Мија ћути и смешка се.

Тиса мирује, летња ноћ. Цела Кањижа је на својој реци. Одмаралишта и плаже, спортско-рекреативни центар, диско-клубови, кафићи. Музика трешти. Милина једна. Поноћ је. Време је за починак. Сутра је маратон. Сунце нас буди у извиђачким шаторима.

- Устајем и одлазим на обалу реке. Посматрам воду како искри у одсјају млаког сунца. Зраци видљиво провирују из оближњег шумарка. Прену ме Мијин глас: - Иди, пријави се за трку, и мене су уписали мада не знам да пливам. Кажу да ћу добити диплому. Лепо, да се похвалим колегама у предузећу и кад дођем у село. И све је било у реду - наставља Љуба - док се није

завршило такмичење. Пошто Мија није пливао маратон а налазио се у евиденцији такмичара, претпоставило се да се удавио током трке. Јер, нигде га нема у списку оних који су испливали и стигли на циљ. Наравно, организатори се успаничили. Одмах су алармиране спасилачке службе. Са разгласа је брујало како један такмичар није испливао маратон и то извесни Мија Петровић.

У нашој екипи смех до суза. Мија на мукама. Како да објасни домаћинима да не зна да плива. Наши се подсмевају и добацују: - Мијо, реци им да те је заболео стомак, па ниси могао да пливаш.

Без обзира на целу збрку Мија је у Шабац понео диплому учесника маратона. И данас је чува као драгу успомену.

Маратонци - Кањижа, 2003.

Градилиште нове, треће моста на Сави код Шапца

И они се спремају за маратон - Андреј и Виктор

НА ТАЛАСИМА СЕЋАЊА

СУВОЗЕМЦИ „НА ТАЛАСИМА СЕЋАЊА”

У „Гласу Подрињa” од 3. августа 2000. пише да је Љубомир Јелићић три године писао књигу „На таласима сећања”, књигу о чувеном шабачком пливачком маратону. На 360 страна, са 180 фотографија, аутор је након мукотрпног списатељског и истраживачког рада, сачинио величанствено дело о једном занимљивом и атрактивном пливачком надметању, које је, од малог маратона од Кленачке аде до шабачког Старог града, прерасло у међународну манифестацију, у маратон „Јарак – Шабац”.

Ова пливачка фешта, са најмасовнијим одзивом публике (до 20.000 посетилаца дуж обала Саве од Јарка, највише на циљу, на плажи „Стари град”), обележава прве дане августа у Шапцу као догађај од посебног значаја.

Све то, као и о осталим пливачким такмичењима и првим маратонским пливањима у граду на десној обали Саве, још од 1970. године, затим о историјату пливања, и још много чему вредном и занимљивом, пише Јеличић у овој изузетној књизи, највреднијој те тематике у завичајној публицистици у последње време. У име издавача, Мотонаутичког клуба „Југопетрол”, госте ће поздравити и о значају ове публикације говорити - наглашава се у „Гласу Подрињa” - Милован Исаиловић.О стручним, књижевним и уметничким дометима „Тасласа сећања” говориће мр Сава Максимовић и потписник ових редова. Уредник публика-

ције Брана Филиповић и лектор Новица Прстојевић упознаће посетиоце са најзначајнијим страницама ове књиге. Присутнима ће се обратити и аутор. Са евергрин мелодијама наступиће познати шабачки музичар и шоумен Цветин Гајић Цвеја. Делове из књиге казиваће песник Мирјана Филиповић.

У „Политици", 24. августа, 2000. М. Мијушковић напомиње да се књига „На таласима сећања" састоји из три дела, на близу 360 страница и са 180 фотографија. Приказан је преглед појаве, почетка и развоја пливања у свету и код нас, надахнуто је описано 30 маратонских трка од Јарка до Шапца, прецизно су наведени сви учесници и резултати. Драгн Филиповић је у „Гласу Подрињa" 10. августа 2000. године, у опширном тексту „Завеслај од седам миља", извештавао о промоцији Јеличићеве књиге. Цитирамо: „На промоцији су били „савски вукови" и легенде, не само шабачког, него и многих пливачких такмичења у свету: Милорад Рајшић, вишеструки победник шабачког маратона и успешни пливач на Хвару, у Хрватској, у Охриду, у Македнојн, Михаљ Новковић, победник шабачког маратона у време када је овај увелико имао међународну репутацију, Александар Морозовић, педесетих и почетком шездесетих најбољи шабачки пливач, Јанко Новаковић, годинама незаменљиви главни судија пливања на Сави... О књизи су говорили: уредник, Брана Филиповић, проф. др Стефана Илић, песникиња Мирјана Филиповић и рецензенти, др Душанка Милошевић и мр Сава Максимовић и новинар, пливачки маратонац, Драган Филиповић. Реч су имали и угледни новинари и лектори Новица Прстојевић и Томислав Јеротић. Пажњу посетилаца привлачила је и „Дворска музика Радован куле".

Комплетан програм у ресторану „Тијана" успешно је водио др Здравко Ђурашковић. Аутор књиге, Љубомир Јеличић, рекао је да се потпуно слаже са једним од рецензената да се прихватио списатељског посла „зато што књигу о маратону може најквали-

тетније, најпотпуније и најсуптилније да напише човек који га је доживео, који га је пливао"...

„Родила се монографија, публикација за сваког и највише за заљубљенике спорта. Обрадоваће се поборници пливања и надасве пливачког маратона. Највише ће се поносити старе, али и млађе генерације, који овековечише своју реку Саву и шабачки Стари град. Шабац се у свету прочуо и по пливању од Јарка до зидина старограда̀ских.

Целе три деценије, у августовским врелинама, постајао је пливачка метропола Југославије и премоститељ европских и светских граница, и све захваљујући херојима таласа" - записано је у резензији.

„Зар није величанствено окупити светска имена, спојити континенте и здружити пливаче дугих стаза, речне и морске „вукове", спортисте чија снага и истрајност задивљује и храбри? Пишући о „таласима сећања", с душом пливача - ветерана, Љубомир Јеличић постигао је више од стандардне монографије. Није то литерарна биографија најзаслужнијих маратонаца, мада има и тог плетива, саткана је од зналачке композиције и незаморног стиала. Описао је Јеличић, покаткад и устрептало, али увек зрело и ненаметљиво, ликове и путеве хероја таласа. Добро ће доћи ова богато илустрована и опремљена књига младим генерацијама - да науче, схвате, заволе и боље упознају Шабац, Јарак, Сремску Митровицу, али и феште на Хвару, у Охриду, Вићенци, на пркосном Ламаншу и изазовним Хавајима"...

Свако поглавље је прича за себе. Та тематска уједначеност делова створила је језгровиту целину, још када јој се придода изванредан избор фотогртрафија, савремена графичка опрема, па и - тамо где одговара - списатељско пажљиво ткање, ето дуговечне књиге. Сви говорници на промоцији сложили су се у једном: реч је о драгоценој књизи за физичку културу овог дела

Србије данас, још више сутра, за генерације које ће тек заволети Саву, пливање, обале и реку са којом се дише – живот.

„На таласима сећања" остаје да траје док је Шапчана и Саве.

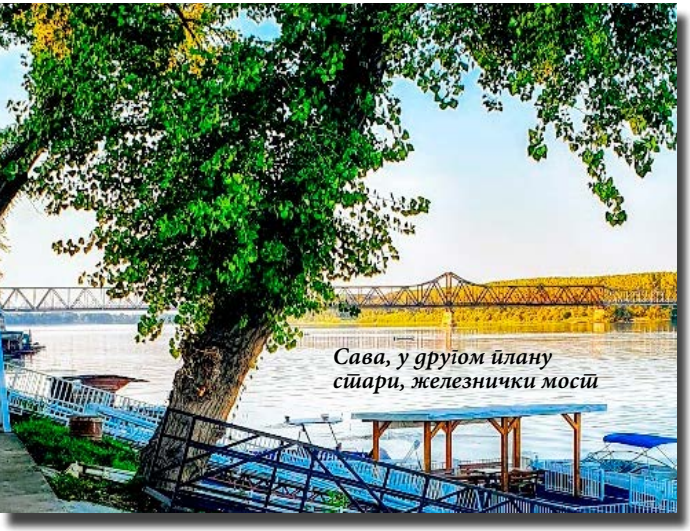
Неки дан касније, 31. августа исте године, Драган Филиповић, са промоције ове књиге у С. Митровици, пише: „Председник СО Сремска Митровица, Илија Милинковић рекао је, уз речи новинара Ратка Артукова, да је реч „о историјском делу, јер је аутор документарно, језички лепо, стилом уметничке књижевности, приказао много тога везаног за пливачки маратон „Јарак - Шабац" продубљујући и унапређујући пријатељство Срема и Мачве, две области које Сава не дели него зближава и чини јединственим".

Надахнуто је, сем осталих, говорио и новинар и књижевник Тмислав Јеротић. Аутору се посебно захавлио председник Пливачког клуба „Срем", бивши пливач - маратонац, ***Драган Ђудић*** наглашавајући да је Љубомир Јеличић, члан и његовог клуба и да је „као такав" донео и прву титулу првака света са маратона на Хавајима.

На свечаности у С. Митровици Брана Филиповић је рекао и ово: „ Не могу да не дам себи мира и зато наглашавам: волим и поштујем ову књигу, и као читалац, и уредник, и Шапчанин, и Србин. Због ње - посебно ми је то важно - још ближи ми је Срем, ова равница и ови људи. Да је песник Мика Антић међу нама, и он би се, убеђен сам, загледао у реченице на корицама књиге: „Јер она, река векова, до сваког стигне, и сваког разбистри. И зато се наш народ обраћао рекама и у вољи и у невољи".

Ево и лепршавог, опуштајућег текста Томсилава Јеротића, изговореног на митровачкој промоцији 25. августа 2000., награђеног златном медаљом ливнице „Браћа Јеремић", насловљеног „Кад запливају сувоземци".

Сава, у другом плану стари, железнички мост

Љуба са првом медаљом

КАД ЗАПЛИВАЈУ СУВОЗЕМЦИ

- Требало би, као што је и ред, да и ја овде сада говорим о књизи „На таласима сећања", аутора Љ. Јеличића, али од тога нема ништа пошто сам на време дисквалификован од мог нерођеног кума Новице који је неопозиво утврдио да ја књигу нисам уопште прочитао. Поштено говорећи - и нисам. Као лектор узмем и исправљам Љубу. Дође Новица и исправља мене и Љубу. Наиђе Драган Филиповћ па коригује Љубу, мене и Новицу. И на крају, специјално из Бора, долази главни контролор Брана Филиповић који исправља Љубу, мене, Новицу и Драгана. Аутор Љуба гледа и трепће. Да је потрајало још мало, ова књига имала би само 80 страна. Пошто се у књизи ради о најтежој пливачкој дисциплини, за разлику од осталих, ја ћу говорити о непливачима. И непливачи заслужују друштвену пажњу и бригу. Зашто да се они једино даве на сувом.

Моји Дубљани, као континенталци из срца Мачве, морали су да иселе кудељу на Дрини, јер су се бојали воде ко живе ватре. Сећам се, кад смо једном истоварали кудељу, лично мени отац рече:

- Томиславе, сине, пази на се! Ако се удавиш у Дрини, немој ми жив кући долазити.

Нисам, дакле, читао књигу, али - као да јесам.

Кад год се сусретнемо о књизи ми причамо - Љуба, Новица, Драган и Брана Филиповић, Џони, кум Брана Перић. Али, да се вратимо на књигу Љубе Јеличића о којој данас говоримо. Мене инпресионира људски напор да се савладају препреке, који је најочигледнији управо код маратонаца - да савладају километре река. Да препливају мора и, умало не рекох - и океане. Мада, можда, и не бих погрешио када се зна који су то фанатици - ти маратонци.

Посебно је узбудљива прича у овој књизи да овај Љуба у далеком свету случајно препозна прву жену учесницу шабачког маратона - у Палерму, на Сицилији. Овим се потврђује да је свет дефинитивно мали, само треба забасати. Дакле, Љубо Јеличићу, и ти Рајша, и ти Михаљ, и сви наши шампиони - свака вам част. Задивљен сам пред вашим подвигом из простог разлога: једаред, замало се нисам удавио на Шљункари.

Време одушташа на једној од савских лађа

СУСРЕТ У ПАЛЕРМУ

У једном од интервјуа Љуба Јелићић говори о необичном сусрету у италијанском граду Палерму.

- Пишући монографију о 30 година шабачког пливачког маратона - подсећа Љуба - посебно сам истакао учинак жена пливача на дуге стазе. Јасмину Ђорђевић, иако сам се „убио" тражећи, нисам мога да пронађем. Дошао сам до података да је лекар у једној београдској дечјој клиници, али никако да дођем до ње. Испречио се сплет разних околности... Шетамо Палермом, опуштамо се пред трку. Гласно причамо, по нашем српском обичају.

Одједном, на улици, застаје брачни пар и загледа се у наше мајице на којима је натпис „Шабачки маратон". То им се, изгледа, учинило познатим.

Јасмина Ђорђевић

- Земљаци, одакле сте - упита госпођа.

Из Шапца, „града бјелога, крај Мишара поља широкога"...

И ја сам пливала Шабачки маратон.

Па, ви онда мора да сте Јасмина Ђорђевић - одвратих.

Жена је стала као укопана. Не трепнувши посматрала нас је очигледно збуњено: - Одакле ме ви познајете?

- Уопште вас не познајем. Пишем књигу о маратону и само ви недостајете. Богу хвала, после три године јурњаве, сретох вас и то „Богу иза леђа"- рекох устрептао од среће. Ето, тај тренутак је незабораван. То само спорт може да подари.

Палермо 1999.

Одавде, са Старог града, почео је чувени шабачки маратон

У ОГЛЕДАЛУ ОДЛИЧЈА

СВЕ МЕДАЉЕ ПОРОДИЦЕ ЈЕЛИЧИЋ

Како је тадашња југословенска и остала штампа пратила успехе породице Јеличић? Љуба, па и већина осталих маратонаца, поготову они најуспешнији, имали су ту срећу да их је „седма сила" крајње уважавала и помно пратила сваки њихов важнији потез. Зато се, још једанпут, подсећамо неких текстова и новинарских запажања.

"Илустрована политика" 2004. године објављује на четири стране репортажу са насловом „Све медаље породице Јеличић". Аутор текста новинар Огњан Радуловић је у поднасловном тексту приказао љубав Јеличића према води и спортовима на води.

"Глас јавности" 2004. године пише о успесима породице Јеличић, са насловом "ФАМИЛИЈА ШАМПИОНА". Када је Јелићић постао директор шабачког „Југопетрола", 2001. године, многим новинарима било је занимљиво да напишу „Маратонац на челу „Југопетрола", угледне фирме која је тих година била на простору Шапца и Ваљева.

„Спорт је Јеличићу, као и целој његовој породици, значио више од игре, па и резултати нису изостали. А онда, када је зашао у најзрелије године, посветио се, најснажније што може, фирми и послу.

-Породица и Сава, као и пријатељи, дубоко су у мом животу. Непрекидна је то златна нит, стожер на који се сваког часа ослањам и који ме никад није изневерио, говорио је Јелићић уреднику листа „Југопетол" 2001. године.

Крајем фебруара 2002. године „Спорт у Подрињу", све популарнији шабачки недељник, објављује чланак „Маратонац на челу ватерполиста", а потом и остали спортски листови у Србији пишу како је шабачки ватерполо клуб добио новог председника.

„Шабачки ватерполисти су на правом путу да остваре свој највећи успех у историји клуба - пласам у Прву савезну лигу. За председника клуба изабран је Љубомир Јеличић, познати пливач - маратонац, угледни спортски радник и привредник". „Спортски журнал" и „Спорт", 23. октобра 2002, пишу о највећем успеху шабачког ватерпола - пласману у елиту. За овај успех београдски новинари највише признања одају тренеру Живославу Живановићу и председнику клуба, Љуби Јеличићу. Након седам година Ватерполо клуб „Шабац" постаје државни првак.

Многи домаћи дневни листови објавили су 2000. године репортаже о успеху наших маратонаца у Америци, Јеличића и Мијића. „Шабачки пливачки маратонци, Војислав Мијић и старији из „плавог тандема", Љубомир Јеличић, који у последње време плива европским и америчким морским стазама, први су југословенски спортисти, који су, после НАТО агресије на нашу земљу, учествовали на неком спортском такмичењу у САД.

Они су, 17. до 27. новембра 1999, у Хонолулуу, на Хавајима, и на Светском купу најбоље рангираних мастерс маратона ФИНА групације, осветлали образ југословенског спорта. У категорији пливача 50 до 55 година, од 12 такмичара, Јеличић је био први, испред пливача Аргентине и Мексика.

Био сам пресрећан што сам пливао у мајици „Шабачки маратон 99" и што сам Југословен и Србин. Уз америчку заставу вијорила се и наша тробојка. Јеличић је на маратону, исте године, на Сицилији, освојио сребрну и бронзану медаљу. На питање новинара „Сицилијанског журнала" да ли су два Србина спремна да одмере снагу са спремнијим и професионалнијим такмича-

рима из земаља где није било страхота рата и где се у миру припремало, Јеличић је одговорио:

- Рат је за нас ружна прошлост. Нисмо тренирали тих дана, али, били смо срећни уз наш базен и реку Саву. Ми волимо нашу отаџбину и не занима нас никаква политика, пливамо из љубави, маратон је наш понос и традиција и зато га чувамо и негујемо. Довољно је да се такмичимо и да с поносом представљамо свој народ и државу.

Алкесандар Јеличић на Флориди у САД осваја сребро и бронзу на маратонским пливањима.

„Глас Подрињa", 29. јуна 2000. године, на првој страници, објављује: „На традиционалном Отвореном међународном првенству у пливању, одржаном на олимпијским базенима „Дудове шуме" у Суботици, Љубомир Јеличић освојио је - четири медаље...

„Глас Подрињa" 26. јула 2001. године доноси велики текст „Стаза успомена: Легет - Јарак" који овако почиње:

„На Легету, недалеко од С. Митровице, крај споменика страдалницима Тимочке дивизије из Великог рата, први је у реку, храбрећи најмлађе, скочио стари „савски вук" Милорад Рајшић, без којег се последње три деценије није могла ни замислити ни једна већа светковина на води у шабачком атару. За њим, склањајући се од хладног северца, ускачу момци из Ватерполо клуба „Шабац" и Пливачког клуба „Срем" из С. Митровице, предвођени ветераном и легендом маратона „Јарак - Шабац", Љубомиром Јеличићем, који је био и директор традиционалног „Лета на Сави - Јарак - Шабац 2001."

Те године је у С. Митровици, крајем септембра, одржан и традиционални мини маратон дужине три километра. У конкуренцији 30 такмичара победила је Маја Јосиповић, девојачко Јеличић. Код сениора Александар Јеличић био је трећи. Код ветерана победио је Љуба Јеличић. Какво дивно породично тројство.

Позади йлаже на Сшаром іраду види се нови мосш

Тренӯци одмора на йлажи код Сшарої ірада у Шайцу

ЉУДИ СА РЕКЕ

Године 2003. зачета је ова прича о Сави и породици Јеличић, о Сави крај Шапца и људима, о спорту и спортистима, о млађарији оданој разним спортским дисциплинама, о љубави према једном граду и једној реци.

Сад тек можемо боље да упознамо људе са реке, који су део ње, ма каква год била, хладна, топла, набујала или са плићацима који досежу до њених ада.

Река Сава је њихов дом. Као што је и дом породице Јеличић.

Иако смо зашли у дубоке године и у нека другачија времена, остао је исти понос, иста заљубљеност према реци, према нашој гордој Сави.

Река им је живот, смисао и радост

БОЂИНА УЛИЦА ШАРАНА

- На мојој лађи са Миланом (Зимпијом) Алимпићем испијам кафу, и уживам, гледајући воду реке која протиче поред нас... Од раног пролећа па до зиме она је увек и свуда са нама, по свакојаком времену, у свако доба дана и ноћи. Ноћу - на пример - седим у лађи, и гледам право у мрак, у тмину, и некако све то посебно доживљавам иако је дивље, величанствено водено пространство: слушам тишину, видим на хиљаде разнобојних расутих звезда на небу, чујем пљускање таласа што шумећи одлазе, разазнајем довикивање пецароша и одјек буђки које допиру до обале...

- Зимпија прича како му је након операције срца доктор препоручио да зарад здравља, и дугог живота, проводи време на Сави. - Ето, прође 15 година... Послушао сам доктора. Направио лађу: и сада се најбоље осећам када сам на њој.

Река сигурно продужује живот. Даје позитивну енергију.

- Милане, слажем се с тобом... Мене увек зове... још из даљине, вуче као магнет, макар цео дан био поред ње...

- Мој пријатељ Бане је тако снажно и са осећајем представио реку Саву. Његово казивање из одломка „Она, река векова" толико је инспиративно да ме увек изнова надахњује, и могу тај текст читати безброј пута. Овако, само делић:

„Река Сава је део душе за оне који је стално походе. Река им је љубав, смисао и радост. Тако је данас, тако ће бити и у безграничним даљинама које долазе"...

- Радује ме што је Бане и стиховима описао Саву. Дао јој значај, спасио од заборава реку коју неизмерно волимо.

Док тако причамо, и сањаримо, преко Саве одјекује глас Слободана Пајића - Боће. Усидрио се са својом лађом ближе Ади и пеца шаране...

Боћа је познати шаранџија.

- Зове нас да дођемо до њега- на пиће...

- Седамо у мали чамац, палимо пенту, и за трен смо код њега. Кад нас је угледао, истрчава, прихвата чамац, како би безбедно изашли. Одмах нуди добром шљивовицом. Не одбијамо, таман посла.

- Знамо да прави добру ракију у Кленку. Сваке године произведе шљиву, дуњу, кајсију... Имао је мањи чамац кабинаш... Сада је направио велику лађу. Има простора и за дружење.

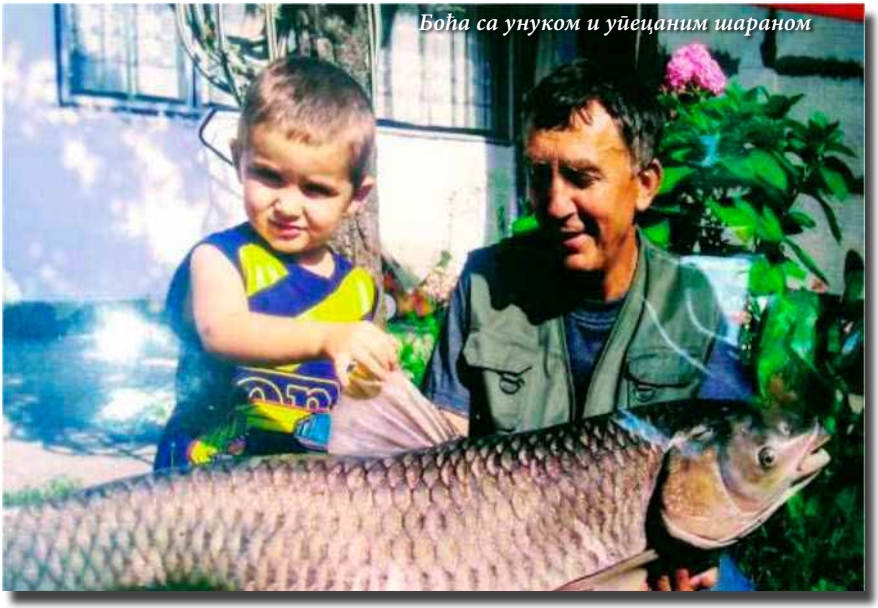
Уз ракијицу поведосмо разговор о пецању...

- Задиркујем Боћу како је Небојша Микић - Неба бољи шаранџија од њега. Шаран је лукава риба - „речна лисица“, мораш знати куда се креће... Управо где се усидрио - ту је „Улица шарана“. Неба није пронашао улицу шарана и не може, самим тим, бити бољи шаранџија.

- Боћа, мораш признати, рече Милан, Неба је упецао шарана у децембру, а ти то ниси успео?

И тако, уз чашицу пића и разговора сунце журно зарања. Боћа остаје, спава на лађи - чека да шарани прођу његовом улицом.

Боћа са унуком и уџецаним шараном

Небојша Микић Неба у свом чамцу

Сава йосле киша…

Томина дрва на Сави

ВАРЕНИКА НА ЗИМПИЈИНОЈ ЛАЂИ

Љуба и Зимпија, често зими, и по највећем кијамету, обилазе и проверавају да ли је невреме угрозило њихов зимовник на Сави. Окупе се и остали лађари, буде их 10, 15. Онда Зимпија кува најбољу савску варенику. И ту, упркос снегу који непрекидно пада, остају док се не смркне. Кући стигну по мраку, увек лепо загрејани. Ево, следи једнно од тих казивања:

-Јануар ... Стегла зима увелико. Посматрам кроз прозор како снежна олуја прави наносе на улици. По који пролазник. Сви се склонили у топле домове. Зовем телефоном Милана Зимпију да крене на Саву, да обиђемо лађе. Газимо снег до колена.

-Да ли долази Боћа - питам Зимпију.

-Да, Боћа, Зоран, Ђока, Шопен... Доћи ће и Драган Петровић, да нас слика. Драган је велики мајстор фотографије. Хоће снимке да пусти на Фејсбук.

Ево Небе и Душана Грујића. И Душан је дошао да обиђе своју лађу. Он је велики заљубљеник пловидбе! Не пропушта ни једну регату. Можемо га видети и у сред зиме како плови...

Остали само што нису стигли...

-Иди, Милане, кувај варенику. Ја ћу припалити грејалицу. Немој да буде јака, да не удари у главу.

Боћа се хвали да уме боље од свих да спреми варенику. -Мора, вели, да се запали пламен, да изгоре отрови...

Драган све прати камером... Мало снима како Зимпија спрема освежење за дружину, мало се окреће према прозору "хватајући" завејане лађе на обали Саве.

Жива идила.

Сви смо на окупу, осим Зорана. Ђока зове телефоном да провери.

Довикујем да му каже, ако добије три минуса, биће искључен из дружине.

Ево га стиже. Таман на другу туру. Неба наглас хвали како је скувана добра вареника.

- Добра је - додајем - могла је мало слабија. Брине ме да се не напијемо.

Пописмо и другу туру. Шопен коментарише.

-Људи, мени је топло, не знам да ли од грејалице или од варенике.

Друштво све веселије. Ђока гледа кроз прозор и виче: - Снег веје, не престаје.

-Шта бринеш , Ђоко, важно је да нам је лепо - коментарише Зимпија.

Остави снег. Него, хоћемо ли још по једну туру? -Наравно- довикује Ђока.

-Терза, на обали угледа човека. Препозна кроз вејавицу нашег друга Тому. И он је човек са реке.Воли да пеца и хвата дрва кад набујала Сава носи дар природе. Греје се целе зиме дрвима са Саве...

-Долази на по једну, и да се огрејеш. Сипај, Милане, Томи, видиш да је промрзао. Добро ће му доћи да загреје крв.

Тома се хвали да је ове године сакупио 40 метара дрва. Он је вредан и истрајан. Није лако борити се са набујалом реком. Мораш да будеш брз и спретан да ухватиш балван у сред бујице. А ту нема бољих од Томе и Небе.

Шопен гледа на сат. -Људи, време је да се разилазимо.

-Остало нам је за по још једну туру за растанак. Не ваља да остане - рече Зимпија, и припаљује решо.

-Мене не рачунајте, врти ми се у глави.

Терза ретко пије алкохол, али у оваквом друштву, па још на Сави, није могао да избегне.

Излазимо из Зимпијине лађе, један по један. Запљусну хладан ветар и снег. Треба прећи залеђену понтон стазу.

У каквом смо стању, ходање је веома опасно.

Сви се трудимо да одржимо равнотежу и покажемо да нисмо пијани. Драган нас испраћа камером. Срећно ступисмо на чврсто тле. Неко запева: „Ој, другови, јел вам жао“, ваљда срећан што је пребродио оно најгоре. Сада је лакше. Макар се и тетурали кроз снежне наносе, стићићемо кући здрави и весели, оставивши за собом реку и успомену на још једно савско, само наше дружење.

Лађе на залеђеној Сави

ШОПЕНОВА "БЕЛА ЛАЂА"

Стигох у Шабац. Зовем Љубу, да се видимо.

И наравно где бих него на Сави. Има белу, пространу лађу.

Усидрена је код Агенције. Док прилазимо обали комшије нас поздрављају. Људи са реке су дружељубљиви, отворени и здрави. Воле пецање и разговор.

Љуба показује комфор - струју, фрижидер, телевизор. Све за дужи боравак на води.

Чамац кабинаш привезан је уз лађу. Питам - чији је? Наших пријатеља, Вуке и Радише Перин.

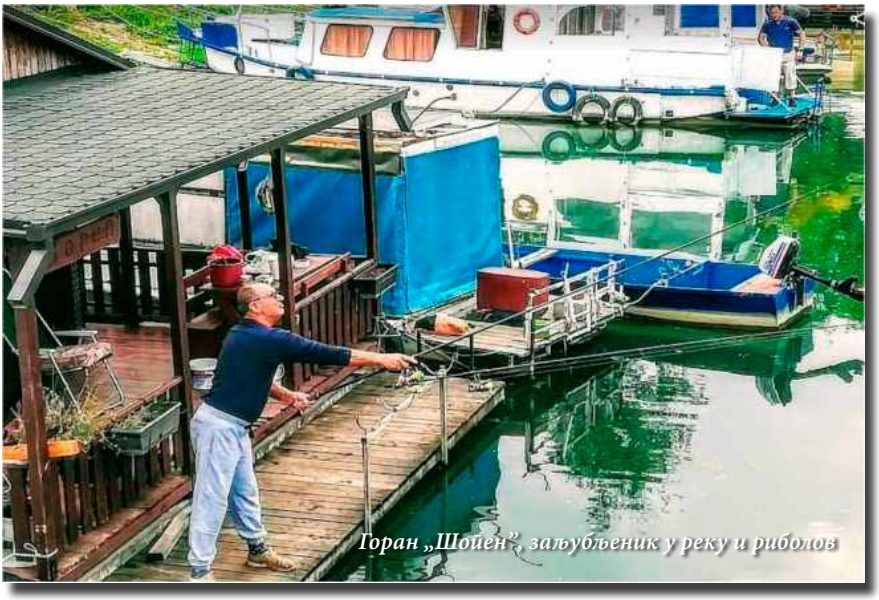
-Ено их - управо долазе.Велики су заљубљеници пецања. Ни један дан не пропусте, а да не забаце удицу. Мало је таквих риболоваца у Србији. О њима је прављена репортажа за ТВ Прву.

На реци је доста пецароша. Горан (Шопен) са својим сплавом поред ресторана „Бела лађа", власника Симе и Владана. И Жељко воли да ухвати рибу, па Зоран Терзић (Терза), Ђока Ракић, посебно Боћа, Зимпија, Неца Ракић, Неба, Света. Али нико није као брачни пар Перин. Специјалисти су за белу рибу. Траже је преко, на Ади, или на ивици канала.

Неца је шаранџија, као и Боћа. Разлика је што је Неца теоретичар, Боћа чист практичар. И док Љуба исприча све о пецању, мало по мало окупи се друштво. Упознах се са свима. Све их веже иста љубав, Сава и природа. Риболовачких, а и оних других прича, напретек. Свако има своју анегдоту. До касног доба ори се смех и галами са брода, а Сава, задовољна, лењо тече, понеки таласић заискри, као да се смешка. Воли она, чини се, кад спаја људе и обале.

Утом дође и Зимпија, колега из „Гласа Подриња". Евоцирамо успомене из младости, и када је ваљда било све лепше. А Сава је некако иста, лепа је и онда и данас. И помало одувек тај-

новита. О, Боже, кад би могла да проговори. Или да упамти ову доброту и дивоту крај Шопенове “Беле лађе”.

Горан „Шојен”, заљубљеник у реку и риболов

Вука и Радиша на својој лађи

Виктор - будући риболовац

ПУТЕВИМА СНОВА

КО НИЈЕ ПЛОВИО, КО НИЈЕ БРОДИО...

Љубина путовања рекама и морима бележемо у разговору с поводом - реч је о жељи главног јунака да, сем спорта, и данас мирно плови.

Његово путовање Дунавом и Савом, Дрином, Таром, Тисом, Јадранским, Црним, Мраморним и Егејским морем, прича је за себе...

Делићи тих бисера, доживљаја на вечним водама, казивања о бродовима и занесењацима модрих таласа, остају за навек, остају кроз сећања...

Стихови „Панонског морнара" Мике Антића, песника равнице, одакле је и Љуба започео прве завеслаје, лепа је порука и пливачима и непливачима.

Ко није пловио, ко није бродио,
Ко се од орканских таласа скривао,
Тај као да се упола родио,
И као да је упола живео.

ПУТОВАЊА СНОВИМА

И поред љубави према спортовима на води, имали сте жељу да пловите рекама и морима, било је прво питање Љубомиру Јеличићу.

-Од ране младости сањарио сам да пловим. Рођен сам у знаку рака. Можда је то било пресудно? Почео сам као дете, коритом у бари званој „Језеро", где је некада било Панонско море. Увек сам тражио мотив да пловим. Коритом, гумењаком, малим или великим чамцем. Важно је било да се плови. Напокон, мој велики сан се остварио. Запловио сам као капетан лађе реком и морем од Беча до Кавале.

Пловили сте Дунавом у гумењаку?

- Да, жеља ми је била да гумењаком стигнем до Црног мора. Маштао сам да пловим Јадраном од Истре до Улциња. За тај подухват био ми је потребан још један занесењак, морепловац. У то време нисам успео да га нађем, а нисам од оних који би у самоћи то остварили.

Касније сам ипак наговорио моја два другара, Драгишу Бркића и Рада Рогића да то урадимо од Бездана до Шапца. Пловили смо 14 дана. На том путу дружили смо се са дунавским аласима и камперима. Сусретали су нас чамцима и позивали у њихове кампове на рибљу чорбу и свежу рибу тек стављену на роштиљ.

Били смо им симпатични: нас тројица у малом гумењаку. За собом вучемо један још мањи гумењк, где смо држали шатор и остале ствари. Пловимо и уживамо у лепотама плавог Дунава. Промичу кампови, викендице на реци. У сусрет нам иде бела лађа. Прави огромне таласе. Да нас не би потопила спремамо се да дочекамо таласе под правим углом - најбезбеднијим, како би остали на површини воде.

Беле лађе често пролазе. Возе туристе са запада до Црног мора. Када би били ближе обали, и имали времена, извлачили смо гумењак ван воде.

Таман смо завршили борбу са таласима, прилази чамац, зову нас у камп. Тамо се већ окупило друштво аласа. С чуђењем гледају чиме пловимо на таквој даљини. Руковасмо се, један од њих сипа чашице ракије. Наздрављамо за нашу срећну пловидбу и њихов бириħетан улов рибе. Уз рибу и вино и гитара се зачула. Ориле се песме „Тихо, тихо тече Дунав плави“,“ Дунав је моје море“ и тако редом.

Песма за песмом, остадосмо до зоре.

И данас ми кроз мисли брује: „Зауставите Дунав и сказаљке старе, Ово је песма моја и песма моје драге, Нек нас опет прате с песмом рујна вина, осам тамбураша с Петроварадина.“

Пријатељство је остало до данас са дунавским аласима. Често се чујемо и посећујемо.

Када сте са породицом ишли на море, обавезно сте носили гумењак и пенту?

- Гумењак и пента део су пртљага. Летовао сам најчешће на Хвару. Једне године паде ми на памет да би лепо било да гумењаком опловим цело острво. Направио сам план. Дужина пута око 280 километара. На папир ставим све потребно за такво путовање.

Посада од четири члана. Милан са супругом Миленом и ја са сином Александром. Имао је тада десет година. План је био да недељу дана одемо пре смене, онда би дошла супруга Каћа са ћерком Мајом, а за то време отпловићемо око острва.

Понели смо мале шаторчиће и храну за недељу дана. Спавали смо где нас затекне ноћ. По дану пловили, пецали рибу, брали дивље воће. Чај смо кували од борових иглица и правили попару од бајатог хлеба.

Доживесмо и невреме.

Успели смо да се докопамо увале и извучемо гумењак. Чекао нас је бетонски плато и напуштен магацин.

Провала облака, јак ветар, да нас однесе. Једини спас је стари магацин. Успесмо да га отворимо. Покисли и промрзли улетесмо унутра. Са свију страна прокишњава. Нађосмо део где је суво и направисмо лежаје да ту преноћимо. Опет боље него напољу. Ноћили смо у хотелу "Промаја", како га назвасмо.

Ујутру при поласку упознајемо Барбу. Види гумењак и пита где нам је барка. Мисли да смо је усидрили , а гумењаком дошли до обале. Ово је барка, показујемо на гумењак...

Крећемо, Барба нас испраћа погледом и чуђењем, одмахујући рукама.

Упустили сте се и у авантуру да са гумењаком пловите Таром, Дрином и Савом и спуштате се низ опасне слапове?

- Та пловидба остаће у сећању док сам жив. Пловили смо од Таре до Шапца. Пловидба је трајала 12 дана. Петсто километара смо препловили. Узбуђења на претек. Једном сам низ опасан понирући слап висио поред гумењака.

Какав је осећај бити капетан лађе и пловити на велике даљине?

- Бити капетан пловидбе је веома одговоран посао. Потребно је знање и велико искуство. Капетан је одговоран за безбедност пловидбе и посаде на броду. На води вребају опасности са свију страна. Плови се дању и ноћу. Дунав је велика река и моћна. За трен се претвори у разбеснелу аждаху. Мораш пратити временску прогнозу, затим веома густ бродски саобраћај на Дунаву. Огромни гурачи баржи плове узводно и низводно. Опрезност је неопходна да им се не нађеш на путу. Дунав уме преко ноћи да промени путању пловидбе. Веома је тешко избећи насукавање. Уз добру навигацију и карте, опет се деси нешто непредвиђено.

На таквом дугом путовању много је ноћи неиспавано. Када се ноћу усидриш, из сна се будиш да би проверио да ли си на месту где си се усидрио.Да те нису можда дунавске јаке струје однеле?

Имаше ли у плану неку нову пловидбу?

Жеља за пловидбом не престаје. Мој пријатељ Душан Грујић, велики заљубљеник у пловидбу, продао је мањи чамац кабинаш. Хоће да купи лађу. Планирали смо да је дотерамо из Холандије. Пловили би каналима и рекама све до Шапца. Пут дуг 3500 километара прешли би за два месеца. На том путу потребно је савладати 400 преводница, борити се са брзим речним струјама узводно, где пловиш само километар на сат. Много је опасности, препрека и узбуђења. Нажалост, корона нас је спречила. Мораћемо тај пут да одложимо за нека боља времена. Ако нам се тај сан оствари, наш живот биће испуњен још једним бисером у низу путовања сновима на вечним водама.

На Скијатосу, обавезан ручак, гумењак и чоника

Прийрема за спуштање каньоном Таре, 2003.

Љуба на Пресйанском језеру 1975.

ДО КАВАЛЕ ПРЕКО ШАБАЧКЕ МАХАЛЕ

Обреновчанин Жељко Васић годинама је радио у Бечу, дошло је и време за пензионисање и повратак кући, у домовину. Носталгија је магично вукла у родни крај, али су му лекари препоручивали живот у строго топлијој клими. Решио је, живахни Обреновчанин, да се, уместо своје плаховите и ћудљиве Саве, окрене - мору и јужнијим лепотама. Да би стигао до сунчане Грчке и као снег беле, бајковите Кавале, смислио је јединствен подухват: купиће малу лађу и са бечког пристаништа заплови ти ка Егеју.

За тај подвиг, по међународним прописима, требао му је капетан, лиценцирани инструктор мотонаутике. Сетио се старог доброг пријатеља, „савског вука" и добричине, инжењера машинства, југословенског мотонаутичког првака, пливачког маратонца са прегршт домаћих и страних признања и медаља, Љубомира Љубе Јеличића. Купио је једрилицу за највише осам особа од старог Бечлије који је са њом бродио обилазећи Балакн и Средоземље. Чувао је тај слатки бродић као око у глави. Како и не би, име му је дао по својој вољеној супрузи Елиси. Ни нови газда, Жељко, неће мењати назив старој дами која ће тек показати врлине и истрајност.

-Нисам ни секунд размишљао. Река, чамац и лађарски дани живе у мојим венама. Јесте, моја лађа је дупло мања, али служи, са њом сам прошао Дунав и Саву, стекао искуство и одважност, па и храброст. Пуно је на води препрека и непознаница, не може свако да се прихвати кормила. Потребно је и знање. Вештина. Прво смо се десет дана припремали. У Бечу нас је чекао продавац „Елисе", 85 - годишњи Јохансон са својим пријатељем. Била је

то посада од четири члана. „Елиса" је стајала у дворишту четири године, није се помакла. Требало је сваки делић прегледати и - упловити у немирни Дунав - прича Јеличић објашњавајући како је река у горњем току брза, несташна. Слична је нашој Дрини.

- Опасност вребају са свих страна, наставља саговорник. -Саобраћај је густ као на „Мостарској петљи" у Београду. Неуморно круже туристички бродови. Праве огромне таласе.

„Елису" треба правилно усмерити. Изненадне кварове брзо смо отклањали. Три хаварије. Било је напорно возити дању. Ноћу смо журили како би надокнадили изгубљено време у поправци мотора. При ноћној вожњи нема светла, очи се напрежу, навикавају се на мрак. Опасност прети од неосветљених бова и огромних шлепова остављених на сред Дунава. Одједном се, у помрачини, на 15, 20 метара појави огромна грдосија. Само нагли маневар спасава од најгорег.

Устајало се у три сата и кретало се даље. Надошла влага заустављала је дах. Сви су били на опрезу. „Елиса" је полако клизила лепим, плавим Дунавом, 100 до 130 километара на дан.

Љуба, као у заносу, не престаје да појашњава још једно, ко зна које по реду, речно путешествије:

- И све се заборави јутарњим изласком сунца. Заборавимо суровост и снагу моћне реке која као да гледа да те сломи.

Бајковите обале, војна утврђења и прелепи замкови нижу се као бисери. Свуда "дунавци" где векује птичије царство. Рибари на обалама неуморно поздрављају. Промичу градови. Сликамо за успомену посаду препорођене „Елисе". Улазимо у преводницу код Братиславе. Језеро дуго 30 километара. Брана хидроцентрале зауставља огромне таласа који су све већи како се примичемо преводници. Постају застрашујући, морски. Као да се Дунав наљутио што га човек и овде хоће да укроти. Исказује велика река и бес и понос. Коначно, одахнусмо у преводници. Капије се затворише, спустамо се низ пенушаве вале.

- Спопао ме осећај бежања од разбеснелог Дунава. Након пола сата спуштамо се 18 метара ниже и излазимо у сасвим други Дунав, миран и питом. Сунце полако залази на десној обали, тражимо било какав пристан за ноћење. Наредни дан, пред сумрак, упловисмо у воде Будимпеште. Престоница Мађарске, гледано са реке, пун је доживљај. Ређају се мостови, сваки је историја за себе. Елитне грађевине красе обале Дунава.

Љуба, с одушевљењем, описује и четврти дан дружења са „Елисом"...

На 1433. километру, при уласку у Србију, угледасмо две табле са заставама. Узео сам апарат да фотографишем заставу Србије и - разочарао се. Била је то застава Хрватске. Рекох Жељку - наша је сигурно на десној обали. Нажалост, није је ни тамо било.

Обављена је царинска контрола у Бездану, везали смо „Елису" за шлеп и отишли у чарду „Царина" на чувени рибљи паприкаш. Чекала је, на нашој страни, усхићене и радосне, марина у Апатину, једна од најлепших на свим рекама, са светским стандардима. Нашли смо се са старим пријатељима и провели незаборавно вече уз чувене апатинске рибље специјалитете.

Последњег дана стижемо у Београд на улазу у Саву. Устајемо у три ујутру. Дванаест сати пловимо до Шапца, града који је некада имао велико пристаниште, и када се свакодневно пловило до Београда и назад. На палуби су свирали чувени Цицварићи и још пробрани музиканти какве је само одгајало ово поднебље. Чека нас друштво старо, отвара се шампањац. Увече, где ћемо, него у Махалу (Малу), на по једну љуту шљивку.

„Елиса" се, након деценијских пловидби рекама и морима Европе, срећно усидрила у шабачку стару капетанију. За кратко, јер већ за неки дан наставља пут Грчке и мермерне беле голубице, егејског градића Кавале, другог завичаја Србина, Жељка Васића. Тамо је купио кућу. За месец дана путовања „Елиса" ће, на челу са капетаном Јеличићем, прећи 3.000 километара Дунавом, Цр-

ним, Мраморним и Егејским морем. Довољно дуго за још једну, незаборавну путописну, европску разгледницу.

Марина Вишњица, Београд, 2015.

Шампањац уз добродошлицу у Шабац

ХАВАЈИ, ЗЕМЉА БОГОВА, ПЛЕСА И БЕСКРАЈНИХ ПЛАЖА

Када би ме упитали, која је најсрећнија земља за живот, одговор би био - Хавај.

И, ето, године 1999, указа ми се прилика. Стигох до те најсрећније земље - земље богова, плеса и бескрајних плажа.

Те године добијам позив од стране Америчке пливачке федерације за учешће на светском првенству у маратонском пливању, на хавајском острву Мауи, граду Хонолулу.

Полетесмо из Амстердама.

Дванест сати до Лос Анђелеса - мегаломанског града са највећим аеродромом на свету. Одатле пет сати до раја на земљи. Примиче се крај пута...

Након 23 сата - истог дана - у вечерњим сатима стижемо у град некадашњег хавајског краља Камехамеха-у, ујединитеља архипелага.

Хавајћани га зову Наполеон Пацифика.

Узбуђен, имам предиван поглед на град, на Хонолулу. Посада авиона се припрема за слетање. Ужурбано снимам камером, да нешто не пропустим. Желим да са висине овековечим предивне бисере - 137 острва на Тихом океану.

Добродошли на Хаваје.

Алоха, алоха, алоха... одјекивало је аеродромском зградом. Добродошлица и цветни венац - Леи око врата сваком придошлом туристи. Срећан сам што сам и ја међу њима. Аеродром... препун шароликог цвећа. Имаш осећај као да си у ботаничкој башти. Тиха хавајска музика и традиционални Хула плес лепотица полинежанске пути употпуњује гостопримство народа који се доселио са Тахитија. Коначно смо у граду Хонолулу, што значи

у преводу мирна лука или заштићени град. Он је један од најудаљенијих, најнасељенијих и најбезбеднијих градова у Америци.

Аеродромска гужва. Тражимо такси. Треба да се нађемо са Србином - зову га Боб. Пред полазак на пут најавили смо се да долазимо. Он на Хавајима живи дуже време. Пензионер је... радио је у грађевини у Калифорнији, пао је са скеле, па га пензионисали.

Изабрао је да остатак живота проведе на Хавајима!

У смирај дана са детектором претражује плаже. Увек се нађе по неки прстен, ланчић или наруквица. Каже, да може од тога да се живи, и на Хавајима.

На Ваикикију је много туриста из целог света. Новембар, температура мора и ваздуха иста - 26 степени. Свуда удисај океана, мирис цвећа и цвркут птица. Паркови пуни људи, по групама: вежбају, медитирају, изводе јогу или се њишу у такту музике. Разне секте изводе свој ритуални плес. Плаже препуне. За сваког има места. Одвојено, за хомосексуалце, уживаоце дроге, кућне љубимце. На обали разне забавне игре: шах, куглање, пикадо и све друго сем забрањеног коцкања. Статуа „Наполеона Пацифика“ доминира плажом.

Прелеп поглед на планину Мауна Кеа - Бела планина са снегом који обасјава врх вулкана.То је највећа планина на свету рачунато од дна океана - 10200 метара.

Нисмо успели да нађемо Боба. Уз телефонски позив по нас долази Војин пријатељ, Јапанац Макота. Срдачан сусрет уз поздрав „алоха“ и обавезан загрљај. Он је проповедник у једној од многобројних хришћанских заједница.На његову препоруку сместили смо се у хостел са лепом вртном баштом. Обезбедио нам је бицикла која смо све време боравка користили. Дружили смо се с њим, цело време. Били смо и гости на миси која се одржава два пута недељно. Белци, Јапанци, Филипинци, Американци, Кинези, сви су као једна породица. Макота нас је пред-

ставио као његове пријатеље из Европе. Поздрав са сваким од њих и добродошлица. Дружење, песма, љубав и доброта је њихов смисао овдашњег живота. Јутро у хостелу. По собама углавном млади из целог света.

Склапају се нова пријатељства...

Идемо на састанак организатора маратона. Доста смо тренирали, спремни смо за напорно такмичење које нас очекује наредних дана.

Џим Андерсон, задужен за такмичење, црта стазу и даје упуства. Део плаже где се плива маратон је подводно ограђен, због ајкула којих на Хавајима има много. Хавајци су познати као земља која нема змија.

Између два маратона обилазимо град. Имамо превозно средство, па нам је лако стићи до Катедрале Госпе од Мира, Палате Ланани, краља Калакауа, Ботаничке баште, Капиолани парка, Ханаума Бау , залива за ронење, и...

Посебно смо изабрали дан за обилазак Меморијалног центра „Аризона“ у Перл Харбор, где је хиљаде морнара погинуло у нападу Јапанаца 1941. године. Након испливаног маратона, задовољни успехом, идемо да се релаксирамо у ђакузи базенима, који су саставни део многобројних хотела дуж авеније Ваикикија.

Уз водену масажу ћаскамо.Чујемо, неко прича српски. Нагласак је из Босанске крајине. Откуд овде моји Крајишници?

Млади брачни пар исприча да су из Канаде, живе у Хамилтону. Јовица Вујевић рече да му је отац стигао у Канаду из Босне. Каже: -А, ето, иако сам рођен у Канади сачувао сам изворни језик Крајишника. -У Хамилтону ми живи брат-рекох- зове се Мићо Јеличић, да ли га познајеш?- упитах. - Како да не Виђамо се често. Пријатно изненађен упутих поздрав за брата Мићу у Хамилтону са далеких Хаваја...

Ова „Прича са Хаваја“ добила је смисао, подстакла ме је да је напишем тог часа када је Мићо послао поруку: - *Браће, Љубо,*

прочитао сам о теби и твојој породици. Цела историја. Јел' написана књига „Кад полете Јеличићи"? Требало би и мене да споменеш, баш сам „полетео" као птица сломљених крила преко океана - у бели свет.

Љуба и Катица - старт трке

Љуба са братом Мићом у родном месту 1995. Доле, Катица и сестричина Тијана

БУРНА ХОЛИВУДСКА НОЋ

Хавајска музика и традиционални Хула плес остају за нама. Само се још назире Бела планина - Мауна Кеа у бљештавој ноћи пуној сјаја.

Задовољни наступом на маратонском пливању у заливу Ваикики опростили смо се од пријатеља поздравом „алоха“ уз неизбежно - видимо се опет.

Повратак кући. Слећемо на аеродром „Hollywood Burbank“ (БУР).

Прошетати Холивудом, осетити његову прошлост ,шетати булеварима: Холивуд, Сансет, Мелроуз и Беверил. Да ли има ишта лепше? Видети сјај и гламур филмског света.

Прилика која се не пропушта.

На аеродрому авиони из свих крајева – круже небом док не добију дозволу за слетање.

Испред аеродромске зграде такси возила и хотелски комби, поређани у низу. Чекају своје путнике.

Тражимо наш комби који ће нас одвести у један од холивудских хостела. Пола сата вожње и стигосмо.

На рецепцији девојка. Објашњавамо на лошем енглеском шта желимо. Изненађење... Девојка прича српски. Славица, из Сарајева је. Доспела је у Холивуд у ратним годинама.Тражила преноћиште, добри људи је запослили.

Радосна што је срела земљаке у далеком свету трудила се да нам буде на услузи. Од ње смо добили много корисних информација - како искористити дане које ћемо провести у „граду анђела“.

Шетамо улицом Broadway Theater, улицом са највише биоскопа на свету. Много их је из времена када су настајале покретне слике, које су обележиле златно доба Холивуда. Од Чарли Ча-

плина, Алфреда Хичкока, филмова „Снежана и седам патуљака“ и „Прохујало са вихором“.

Отисци ногу и руку познатих, на бетону, испред биоскопа „Grauman's“.

Поред зида седи бескућник прекрштених ногу. Огромна бујна коса му покрила лице и спојила са брадом. На њему прљава и исхабана маркирана гардероба. Сузних очију које се једино на лицу виде, гледа знатижељнике. У тој маси тражи познато лице, ваљда из времену које је оставио за собом. Овде је нашао свој мир и спокој, седећи поред сенки славних и богатих.

У хостелу пријатна атмосфера. Девојка из Лондона путује сама по свету. Мало уштеђевине, торба на леђима, јефтина авионска карта за омладину и цео свет је пред њом. Каже: - Одавде лети за Аустралију, па онда до Јапана.

Наредног дана ходамо Авенијом Холивуд, где је на преко два километра утиснуто 2637 “звезда” на плочнику. Свако може потражити ону праву. Свог филмског јунака или холивудску лепотицу. Хрле из свих крајева, на најкичастије ходочашће на свету. Спуштају поглед ка именима у бетону. Делује ми као да мисле да су ту људи сахрањени, са жељом да им се поклоне и одају почаст. У том сјају филмског света наилазимо на „човека без ногу“ како чисти звезде на плочнику, како би сијале, као што су сијали славни; они који су себе уткали у прошлост Холивуда.

Шетамо. Нижу се биоскопи, ресторани, продавнице свега и свачега. Сувенире нуде на сваком кораку. Краља рокенрола, Елвиса Прислија - највише. Угледасмо и његову звезду. Американци га памте и воле. Заслужан је и за подизање споменика „Аризона“ у Перл Харбору на Хавајима. Измиче дан...

Холивуд се буди. Пале се блештеће рекламе. То више није онај Холивуд окупан сјајем сунца. Бројни костимирани људи испред ресторана, биоскопа, позоришта, стриптиз клубова, сало-

на, бонг-шопова, на разне начине се труде да вас убеде да свратите код њих. Можете да се сликате са Мерлин Монро, Авом Гарднер, Натали Вуд или са Џон Вејном, Марлон Брандом, Грегори Пеком.

Много забављача је на улицама. Бирате музику коју волите. Одслушате... и шешир за новац је одмах ту. Од свирке човек живи. Има их који носе рекламе од картона. Неки су се претворили у бронзане бисте. Ни да трепну. Пролазници у неверици загледају, пипају, да ли је то човек или споменик? Улицом се креће робот. Од гвожђа је, тврде многи. Насмејане хипи девојке са тетоважама употпуњују шаренило улица.

Уз светлеће рекламе и звуке рокенрол музике холивудску ноћ непрекидно узнемирава завијање сирена: кола хитне помоћи, ватрогасне службе или полиција.

Након доручка у хостелу и дружења са Славицом идемо да прошетамо улицом Дохену, која дели „Бевери Хилс“ и „Холивуд”. На зеленим брдима изнад града начичкане раскошне виле филмских звезда, окружене палмама, егзотичним биљем и – базенима.

У даљини посматрамо планину Санта Моника на којој је исписан вечни билборд - симбол знак:

Холивуд.

Јутарњим градским аутобусом крећемо у обилазак. Нижу се слике Лос Анђелоса. Град контраста, град сјаја и беде. Безброј је насеља са дотрајалим приколицама.Ту живе људи који су изгубили куће и станове. Јаз између богатих и сиромашних је све присутнији. Копање по контејнерима - на сваком кораку. Тај „посао“ ни децу не мимоилази.

Стигосмо до океана. Непрегледна и неугледна плажа, место где се снимала серија „Чувари плаже“. Стварност замењујем сећањем на популарну серију, где су лепотице и набилдовани момци били радо гледани.

Уз плажу - паркови. Много бескућника нашло је ту уточиште. Не сметају никоме. Они су заједну са својим љубимцима. У вечерњим сатима се спремају за починак. Сви у групи, љубимци преко њих. Тако им је топлије, збијени један до другог лакше ће пребродити хладну ноћ.

Спремамо се за повратак кући. Вечерњи сати. Торбе спаковане, тешке од сувенира.

Од хостела до метро станице, подалеко. Треба носити торбе. На улици угледасмо колица тржног центра. Одушевљени стављамо торбе у колица. Сад је лакше. Гурамо колица звезданим плочником. Читамо имена. На једној Лолита Давидовић, глумица српског порекла. Ено, још на једној српско име: Алекс Пауновић, има их сигурно још...

Стигосмо до улаза метро станице. Колица у лифт, па на трећи подземни ниво. До аеродрома 25 километара. Имамо три преседања. У метро станици знаци забране (бицикла, колица). Како да се одрекнемо благодети? Ризиковаћемо, па шта буде. Прођосмо два преседања. Стиже воз који ће нас коначно одвести до аеродрома.

Гурајући колица кроз гужву угледасмо полицајце. Иду према нама. Хладан зној ме обли. Како се извући из невоље? Један од шерифа показа да се издвојимо из гужве. Узеше нам пасоше. Показују руком на колица. Покушавамо да их убедимо да нисмо лопови. Шериф, намргођеног лица, хоће да нас приведе у полицијску станицу. По закону Америке ухваћени смо у крађи. Његовом колеги, доста питомије фаце, објашњавамо да за пар сати имамо лет за Европу. Вадимо авионске карте. Склопљених руку молимо. Оде до колеге, пружа му наша документа. Надамо се најбољем. Користе радио станицу. Сигурно је у питању коначна одлука шефа. Презнојавамо се чекајући исход. Тренуци као вечност. Какву је одлуку донео главнокомандујући? Доброћудни шериф прилази са осмехом. Показује лисице и прекрштене руке. Схватамо да смо за длаку избегли хапшење.

Добро смо прошли. Имали смо среће. Могли смо непланирано продужити боравак у Америци.

На терминалу аеродрома много путника за лет до Амстердама. Поред нас пролази посада Боинга 747, која ће бринути и безбедно нас одвести до жељене дестинације.

Лепо их је видети. На челу капетан са још четри пилота, а затим стјуард са шеснест лепотица, стјуардеса. Блистају униформе на њима.

Џамбо џет са 650 путника ускоро треба да полети. Са својих 80 метара дужине, висине 20, ширине 70 и са 250 тона терета винуо се у небо.

„Срећан пут и пријатан лет жели вам ваш капетан"- чуло се на разгласу.

Краљ неба, како га зову, појури према истоку.

Напустисмо град светлости, узбуђења, богатства и скандала, град који никад не спава.

То је Америка наде, спасења, заблуде и разочарења у савршеном времену чистог очаја.

„Звезде" са неба - на земљи Холивуда

Летња предвечерја између Старог града и старог моста

ЗА ЉУБАВ , ЗА МЛАДОСТ, ЗА ВЕЧНОСТ...

Ову, верујемо несвакидашњу причу о шабачким Јеличићима и завичајној реци Сави, завршићемо стиховима Шапчанке Ружице Поповић (1940. Шабац - 2013. Лос Анђелес) која је годинама живела и радила у Америци, и која је, 25. маја 1987. написала и нешто касније у „Политици" објавила песму Сава, носталичну посвету родном граду Шапцу и својој великој, топлој реци.

Јеличићи су ове стихове прихватили с одушевљењем, с радошћу, - јер су, казали су, испреплетани и са њиховим животима. И реком Савом, која жуди да се Шабац, тај вечни каваљер, примакне њој, дами и лепотици.

Да двоје буду једно.

За љубав, за младост, за вечност...

На шабачкој обали Саве

САВО, ТИ СИ УВЕК ТОПЛА

Запамтила сам те, Саво,
И бистру и мутну,
И плитку, и ниску, и залеђену,
И изливену између двеју обала.

Запамтила сам, Саво,
твоје плићаке, канале и слапове,
Са којих смо скакали
и испод којих смо ронили,
Запамтила сам, Саво,
Твоју дубоку воду на сред Канала,
где смо искакали из чамаца,
Тако опрезно да не би
Поквасили одело и храну,
И спуштали се ношени тобом
до Твојих најлепших брзака.

Још увек ми шкрипи
Опрана коса твојом водом,
Још увек ме боле леђа,
Од вруће наше сандолине,
Уз кленачку страну,
Твојих млаких плићака,
Из ушију ми и сада испада
Чист, ситан песак
Од којег смо између врбака
Градили куле и замкове.

Запамтила сам те, Саво,
По твом „мајмунском”острву,
Које се сезонски појављивало
И било природни барометар
Твојим водама.

Запамтила сем те, Саво,
По чамцима од сваке врсте,
И по нашим узвицима
Другим чамцијама: Колко је сати?

Запамтила сам те, Саво,
По црквеном торњу који нам је
некад рано или са закашњењем
откуцавало, четврти сат,
време за ужину,
која је пријала
Боље него вечера код „Максима” у Паризу.

Запамтила сам те, Саво,
По одморима после ужине,
скакањима са моста
На којем је била вечита
„Гужва на мосту”, од људи,
Од запреге, од воза,
и од нас мокре, босоноге деце.

И сада миришем, Саво,
тер са твојих чамаца,
И пливам брзо да испливам веслом,
Запамтила сам те, Саво,
По стоци која се појила твојом водом:

по кудељи која је пливала низводно,
Кад су је сељаци топили,
И по њеном смраду
који је онда нама сметао.
„Прљава Саво", говорили смо.

Запамтила сам те, Саво,
По твојим брзацима између Аде и Срема,
И врбама које су се надносиле
Над бистре, брзе воде,
У којима смо лежећи на
Лађима били ношени матицом
И довикивањима покушавали
Да ухватимо по коју врбину
Грану, или да „пресечемо"
Не би ли испливали,
Да се опет лађима спустамо
Замишљајући да је Ада
Пусто острво на
Којем смо ми,
једини Робинзони.

Сећам се, Саво, твоје Дударе,
Коју смо ужежену подневним
Сунцем пресецали журећи да се
Бућнемо у твоју воду,
Причињавало се да се ти
Тада измичеш све даље и
Даље у Срем.

Сећам се враћања са купања
када смо носили празне,
Најлонске кесе, и када
Смо опет пролазили Дударом
Преко вруће железничке пруге,
Улазећи у град поздрављали
Смо суседе који су седели
Испред својих кућа,
И ми смо по поливеном, умијеном
И расхлађеном бетону
Корачали кући, отпоздрављајући
Познате са „Добро вече”
Или одговарајући на њихова питања:
„Каква је Сава?”,
„Јел топла?” „Јел чиста?”
Саво, ти си увек топла,
А јеси ли чиста?

Река Сава настала је спајањем Саве Долинске и Саве Бохињске код Радовљице у Словенији

Сава - лепа за око, йрисна, дружељубива

РОДОСЛОВ ЈЕЛИЧИЋА

Босанска крајина. Под планином Грмеч села**, Вођеница, Бравско и Јањила.**

Деда **ТРИФУН** (1893.г.) испричао је унуку Љуби, о свом деди **САВИ** (1840.г.)

Живео је у заједничком домаћинству са братом **ВАЈОМ** у Вођеници. То је била задруга, (како се тада домаћинство звало) од 75 чланова. Турски Бег, који је владао селом тражио је велики харач и малтретирао сеоски живаљ. Сава је стао у заштиту својих комшија, те се завадио са турским Бегом и убио га. Из Вођенице је морао да пребегне са породицом. Нашао је уточиште у селу **БРАВСКО**, одакле је и порекло Љубиног оца **РАТКА**

САВА (1840.г.), - Трифунов деда

Деца: СТЕВАН (1865.г.) и ТОДОР (1870.г.) **СТЕВАН (1865.г.**) и мајка ТРИВУНА (1875.г.)

Деца Стевана и Тривуне:

/ ЛУКА / МИЛЕ / МИХАЈЛО / **ТРИФУН /**

ТРИФУН (1893.г.) МАРА НОВАКОВИЋ (1900.г.)

Деца Трифуна и Маре:

/ЈЕЛА (1925.г.) /**РАТКО (1927.г.)**/ДУШАН (1930.г.) /САВКА (1935.г.) /ЖИВКА (1937.г.)/ЈОВАНКА (1940.г.) Љубин отац **РАТКО (1927.г**.) и мајка *БОРКА ЛАТИНОВИЋ (1925.г.)*

Деца Ратка и Борке:

ЈЕЛА (1946.) **ЉУБОМИР (1947**) ДУШАНКА (1953)

ЉУБОМИР (1947) оже са КАТИЦА СИМИЋ (1953) Деца Љубомира и Катице:

/МАЈА (1975.г.) / АЛЕКСАНДАР (1976.г.)

МАЈА (1975) удата за ИВИЦУ ЈОСИПОВИЋ (1970) Деца Маје и Ивице:

/УРОШ (1994.г.) / ИВАНА (1997.г.)

АЛЕКСАНДАР (1976.г.) ожењен са САЊОМ РАДИЧЕВИЋ (1979.г.)

Деца АЛЕКСАНДРА и САЊЕ:

/ВИКТОР (2014.г.) / АНДРЕЈ(2008.г. посинак)

ЈЕЛА (1946.г.) удата за ЂОМПАРИН ЦВЕТУ (1949.г.) Деца: ВЕСНА (1969.г.) / ЈАСМНИНА (1970.г) / ИЛИЈА (1973.г.) /

ДУШАНКА (1953.г.) удата за НИКИЦУ СТОЈАНОВИЋ (1948.г.)

Деца: / БОРКО (1978.г.) / ЈЕЛЕНА (1983.г.)

ЈЕЛА (ТРИФУНА) удата за ЉУБУ ВЕЉИЋ / немају деце **ДУШАН** (ТРИФУНА) ожењен са СТЕВКОМ ШОБОТ/

Деца: МИЋА (1952.г..) / РАДМИЛА (1955.г)

САВКА (ТРИФУНА) удата за ДРАГУ ПИПОВИЋ / Деца: БРАНКО / КАЋА)

ЖИВКА (ТРИФУНА) удата за РАТКО ЈАЧИНАЦ деца: ДУШАНКА

ЈОВАНКА (ТРИФУНА) удата за

ДРАГОЉУБ МИЛАДИНОВИЋ

Деца: ДРАГАНА / БРАНА / АЛЕКСАНДРА

ЛУКА / деца: АНДРИЈА, Бравско / СЕКА, Лозница /

СТЕВО, пог./ВИЦО, пог./МИЉА, Јањила / ДАВИД, Бгд. / МАРИЈА, Саница

МИЛЕ / ЈАНКО, Бгд. / МИЛАН / БРАНКО, Бгд. /ВЕСО/ ВЕЉКО, Ниш /ГРОЗДА, Бгд. / СОФИЈА, Бгд. / НЕНА, Бгд. /

МИХАЈЛО / деца: ДАРА / МИЛИЦА /

АНДРИЈА (ЛУКИН) / деца: ЛУКА(1930),Браско / ЂУРО, Бравско /БОРИС, Шведска / СЛАВКО, Бгд. ЈАНЕ,Бравско

ГРОЗДА (МИЛОВА), Бгд. удата за ВАСО КАЛЕЧЕВИЋ

Деца: / БЕБА / БРАЦО / СЕКА /

СОФИЈА (МИЛОВА), Бгд. удата за МИЋА РОМИЋ

Љубин деда и баба по мајци:

ЛАТИНОВИЋ ТОДОР и ИЛИНКА дев. АТЛАГИЋ

Деца:/БОРКА/ЂУРО/МОМЧИЛО/САВКА/МИЛОШ/МИЛИЦА/

ТОДОР - деца из првог брака

ЈОШКАН, ВЛАДА, ЂУРАЂ, ДЕША, АНИЦА, МАРИЦА

ИЛИНКА - деца из првог брака

ЗОРА, МИЛИЦА

Мајка Борка и отац Рашко

Баба Мара и деда Трифун

Венчање Љубе и Кашице (Симић) Јеличић

Љуба са мајком Борком и сестрама Јелом и Душанком

Из породичног албума

О АУТОРУ

***Брана Филиповић, новинар и публициста**, рођен 1950. године у Матијевцу, општина Владимирци, округ Шабачки. Ове, 2022. навршава 50 година професионалног рада у новинарству. Највише – 22 године радио је у Првом програму Радио Београда (дописник из Тимочке Крајине са седиштем у Бору), био стално запослен у шабачком Гласу Подрињa, Пољоиндустрији – ПКБ Београд, Омладинским новинама Србије, Гласу јавности и Куриру, Медија центру Бор, Новинској агенцији СИНА, листу Данас. Био сталнi сарадник Борбе, Вечерњих Новости, Експрес Политике, Комуниста, Крила армије, Задруге, Тимочке ТВ, Борских новина, оснивач Соларис медије Бор и листа "Тимочки борац", уређивао од 2000. и наредних шест година " Нове Књажевачке новине"... Године 1994. извештавао је за Радио Београд са ратишта у Босни.*

Објавио је 22 књиге публицистике, поезије и прозе. Посебно истиче похвалљивне и награђиване књиге: "Србија у Великом рату, у 99 слика", "Срби златног срца", Тимочка дивизија – дивизија смрти и васкрсења", "Стравична ноћ Тимочке дивизије", "Прва српска плава гробница", "Бакар обојен лажима и преварама", "Саво, водо...", приче Забрдица и "Ни трунке шећера". У припреми је књига изабраних колумни и репортерских записа "Сенке над зеленим Бором".

Прве новинарске текстове објавио је 1968. у Радио Подрињу Лозница и листу "Младост".

Добитник је 2016. награде Америчке националне агенције за аналитичко новинарство у организацији "Локал пресса" Србије, Статуе "Миша Аксентијевић", Завета старих српских

ратника и низ осталих признања за друштвене и хуманитарне активности.

Члан је Удружења новинара Србије.

Живи и ради у Бору, Србија, од 1981. године.

Брана Филиповић са колегом Сашом Трифуновићем у Зајечару, 2018.

Садржај

ВИШЕ ОД СПОРТА ... 3
НА ТАЛАСИМА САВЕ ... 5
С ОЛИМПА БРАЋУ ДОЗИВА ... 7
ПОРОДИЦА, ЉУБАВ, РЕКА, ДРУЖЕЊЕ... ... 8
ЧОВЕК РАВНИЦЕ ... 11
КЛАСЈЕ БАНАТСКОГ ВЕЛИКОГ СЕЛА ... 12
ЈЕЗЕРО ДЕТИЊСТВА ... 14
ПРВИ ПУТ С МАЈКОМ У КРАЈИНИ ... 17
НОЋ КОД "РИБИЦЕ" ... 20
КАП У ПУПОЉКУ САВСКЕ РУЖЕ ... 22
МАЛИ ПАРИЗ ДРАГИШЕ ПЕЊИНА ... 23
САВО, ВОДО, ПОЗДРАВИ МИ СЛАВНЕ ПРЕТКЕ ... *25*
РЕКА САВА, ШАБАЦ, "НЕШТО ЧУДЕСНО ЛЕПО" ... 27
САВО, ВОДО... ... 29
РЕЦИ САВИ, НЕПРЕСУШНОЈ ... 30
ПОРОДИЧНО НА „МАЧВИНОЈ ПЛАЖИ" ... 32
ИЗМЕЂУ ДВА МОСТА ... 35
КРАЈ САВЕ ЦВЕТ ... 36
РУЖА НА РУШЕВИНИ САВСКОГ ГАРНИЗОНА ... 37
ОНА, РЕКА ВЕКОВА ... *41*
ВОДА ЖИВОТА ... 43
САВА, РЕКА КОЈА У НЕЗАБОРАВ ТЕЧЕ ... 44
КАД ПОЛЕТЕ… ... *47*
ТРОФЕЈИ ЗА ТРИ ГЕНЕРАЦИЈЕ ... 49
ДРАМА НА ЗВОРНИЧКОМ ЈЕЗЕРУ ... 54
„САВСКИ МОРНАР" У ПАКЛУ ЦРНОГ МОРА ... 57
ПОД ШАМПИОНСКОМ ЗАСТАВОМ „ЈУГОПЕТРОЛА" ... 63
КАТИЦА - ДРЖАВНИ ПРВАК ... 65

НЕМА ВИШЕ ТОГ ПЛАМИЧКА ... 66
ПРВИ САВСКИ МАРАТОН ... 68
САЊАР СВОЈЕ РЕКЕ ... 71
ИЗДРЖАЋЕ, НА ВИДИКУ ЈЕ МОСТ ... 74
САСТАВИЛО СЕ НЕБО И РЕКА ... 78
"САВСКИ ВУК" ПОСТАЈЕ "ЈАДРАНСКИ ДЕЛФИН" ... 80
ПОБЕДИТИ СЕБЕ ... *83*
НЕПЛИВАЧ МИЈА ПРЕПЛИВАО ТИСУ ... 86
НА ТАЛАСИМА СЕЋАЊА ... *89*
СУВОЗЕМЦИ „НА ТАЛАСИМА СЕЋАЊА" ... 91
КАД ЗАПЛИВАЈУ СУВОЗЕМЦИ ... 96
СУСРЕТ У ПАЛЕРМУ ... 98
У ОГЛЕДАЛУ ОДЛИЧЈА ... *101*
СВЕ МЕДАЉЕ ПОРОДИЦЕ ЈЕЛИЧИЋ ... 103
ЉУДИ СА РЕКЕ ... *107*
БОЋИНА УЛИЦА ШАРАНА ... 111
ВАРЕНИКА НА ЗИМПИЈИНОЈ ЛАЂИ ... 115
ШОПЕНОВА "БЕЛА ЛАЂА" ... 118
ПУТЕВИМА СНОВА ... *121*
КО НИЈЕ ПЛОВИО, КО НИЈЕ БРОДИО... ... 123
ПУТОВАЊА СНОВИМА ... 124
ДО КАВАЛЕ ПРЕКО ШАБАЧКЕ МАХАЛЕ ... 129
ХАВАЈИ, ЗЕМЉА БОГОВА, ПЛЕСА И БЕСКРАЈНИХ ПЛАЖА ... 133
БУРНА ХОЛИВУДСКА НОЋ ... 137
ЗА ЉУБАВ , ЗА МЛАДОСТ, ЗА ВЕЧНОСТ ... 143
САВО, ТИ СИ УВЕК ТОПЛА ... 145
РОДОСЛОВ ЈЕЛИЧИЋА ... 151
О АУТОРУ ... 157

„О УЖИВАЊУ У БРЗИНАМА И САКУПЉАЊУ НАЈВЕЋИХ СПОРТСКИХ ТРОФЕЈА ОСТАЈЕ ДА ПРИЧАЈУ ВОДЕ РЕКА И ЈЕЗЕРА И ВЕТРОВИ КОЈИ СЕ ЧУДОМ ЧУДЕ КО ЈЕ ТО ТАКО БРЗ КАО ОНИ".

Милена Анђелковић

